

MALMÖ HÖGSKOLA

Hälsa och Samhälle

Masterprogrammet i sexologi

ETT SLAG FÖR NJUTNINGEN

**– EN STUDIE OM BDSM-UTÖVANDE
INOM RELATIONER**

LOTTA CARLSTRÖM

Handledare: Sven-Axel Månsson

Opponent: Linnea Wegerstad

Examinator: Sara Johnsdotter

2011-06-09

PLEASURE AND PAIN – BDSM ACTIVITIES WITHIN RELATIONSHIPS

Author: Lotta Carlström

Master Thesis 2 in sexology, 15 hp

Malmö University, Faculty of Health and Society, 2011

Abstract

The purpose of this study is to highlight experiences of living in a relationship where BDSM is being exercised. The acronym is an umbrella term for bondage/discipline, dominance/submission and sadomasochism. The study is based on qualitative interviews with five persons who define themselves as BDSM practitioners. The overall questions of this study are: How does the BDSM practice appear in everyday life? How did the practice start and how has it developed over time? What's included in the sexual BDSM practice? The empirical material has been analyzed with interactionism as the theoretical framework.

The picture that emerges is complex. To define oneself as a BDSM practitioner might mean different things for different people where the extent of the practice, what it consists of and how intergrated it is in the lives of people might vary from person to person. But despite differences there are also recurring, common patterns in the stories of the informants. All of them describe the practice in positive terms. To a great extent the practice has to do with sexuality where an explicit power exchange, an assuming of dominant and submissive roles and an everyday life filled with rituals, rules and agreements are described as being key elements. Punishment, in the form of physical pain or humiliation, is common when the rules are not obeyed. All the interviewees use safewords to make sure both are comfortable about what's happening. Some sort of tool is utilized by all. The most common are whips, bonds, chains and locks, paddles, clamps/clothespins, knives, butt plugs and ropes.

There's an occupation among the informants to find and to form strategies to cope and to adapt the BDSM role to other roles and here the parental role is the most apparent. Also an ambition to create a balance between the personal norms and the norms of the BDSM culture and those of the overall society can be seen. The interviewees express a search for answers to why one practices BDSM. In this process they return to experiences, almost exclusively of a destructive nature, and they wonder if these experiences have affected their sexuality and their preference for BDSM. It's like this even if the common attitude in society actually has become more accepting, for example with the help of media, recent research and the fact that it's not anymore is considered being a disorder.

TACK!

Jag vill framföra ett stort varmt tack till intervjupersonerna som med öppenhet och förtroende delat med sig av sina erfarenheter och upplevelser. Jag vill också tacka min handledare Sven-Axel Månsson för inspiration, konstruktiva samtal och stöd under arbetets gång. Slutligen ett tack till min vän Daniel Alzén för korrekturläsning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6
1:1 BEGREPPSFÖRKLARINGAR	7
1:2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
1:3 DISPOSITION	8
1:4 AVGRÄNSNINGAR	8
2. TIDIGARE FORSKNING	9
2:1 FRÅN PATOLOGISERING TILL NORMALISERING – SAMHÄLLETS SYN PÅ BDSM	9
2:2 TENDENSER INOM DEN SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FORSKNINGEN	11
2:3 OMFATTNING, VEM OCH VARFÖR?	11
2:4 MEDVETENHET	13
2:5 UTÖVANDE, ROLLER OCH NÄRHET I RELATIONEN	13
2:6 SEXUELL AKTIVITET	15
2:7 SAMMANFATTNING OCH FORTSATT FORSKNING	15
3. METOD	17
3:1 URVAL OCH INTERVJUER	17
3:2 BEARBETNING, TOLKNING OCH ANALYS	19
3:3 TROVÄRDIGHET, BEKRÄFTBARHET OCH ÖVERFÖRBARHET	19
3:4 FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH FÖRFÖRSTÅELSE	20
3:5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	21
4. TEORETISKT RAMVERK	21
4:1 SEXUALITET I ETT INTERAKTIONISTISKT PERSPEKTIV	22
4:2 ROLLER I LIVETS TEATER	23
4:3 STIGMA, SOCIAL INFORMATION OCH SYMBOLER	23
5. EMPIRI OCH ANALYS	25
5:1 PRESENTATION AV INTERVJUPERSONERNA	25
5:2 BDSM-UTÖVANDET	26
<i>VARDAGEN</i>	26
<i>SYMBOLER OCH RITUALER</i>	27
<i>REGLER, ÖVERENSKOMMELSER OCH BESTRAFFNING</i>	28
<i>NÄR ROLLER KROCKAR</i>	29

<i>SKILLNADER I VILJA OCH LUST SAMT SÄTT ATT HANTERA DESSA</i>	31
5:3 BDSM-KARRIÄR – UTVECKLING OCH FÖRÄNDRING	33
<i>EN BÖRJAN OCH EN UTVECKLING</i>	34
<i>GARDEROBEN ELLER KOMMA UT?</i>	35
<i>REFLEKTIONER OM VARFÖR EN BDSM-PREFERENS</i>	39
<i>ATT GÅ EMOT DEN RÅDANDE JÄMLIKHETSDISKURSEN</i>	43
5:4 DEN SEXUELLA PRAKTIKEN	46
<i>BDSM KONTRA "VANILJSEX"</i>	46
<i>ROLLEKAR, REDSKAP OCH KLÄDSEL</i>	47
<i>BDSM-AKTIVITETENS BETYDELSER OCH FUNKTIONER</i>	49
<i>GRÄNSSÄTTNING OCH KOMMUNIKATION</i>	51
6. DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING	53
6:1 HUR GESTALTAR SIG BDSM-UTÖVANDET I DET VARDAGLIGA LIVET?	53
6:2 HUR BÖRJADE UTÖVANDET OCH HUR HAR DET UTVECKLATS ÖVER TID?	55
6:3 VAD INGÅR I DEN SEXUELLA BDSM-PRAKTIKEN?	56
6:4 AVSLUTANDE REFLEKTIONER OCH FORTSATT FORSKNING	57
7. REFERENSER	60

1. INLEDNING

Det område som avvikande sexualitet utgör är laddat och hett, ett ämne där de flesta har något att tycka och säga. Debatter och diskussioner bland såväl gemene man som i media och politik färgas inte sällan av personliga och moraliska åsikter, där det snarare sker en beskrivning av debattörernas egna sexuella skript istället för att området sakligt diskuteras som ett samhällsfenomen bland andra. En orsak kan vara att kunskapen och forskningen inom området fortfarande är bristfällig. Fördomar, myter och allmänt tyckande uppstår ofta i sammanhang där kunskap saknas.

Föreliggande uppsats ligger inom den avvikande och marginaliserade sexualitetens fält; mer specifikt handlar det om BDSM-utövande. Förkortningen, BDSM, är en akronym för bondage/disciplin, dominans/submission (underkastelse) och sadomasochism.¹ BDSM utgör ett område som är intressant att studera av flera skäl. Ofta nämns företeelsen i en kontext av ytterligheter, inte sällan i samma mening som avvikande, sjukligt och kvinnoförnedrande. Sadomasochistisk aktivitet har väckt starka känslor och reaktioner från såväl allmänheten som från staten och har fram till och med 2009 klassificerats som en psykisk sjukdom enligt diagnossystemet ICD-10. Senare forskning har dock påvisat att majoriteten BDSM-utövare är väl fungerande människor som ser utövandet som ett positivt och berikande inslag i sina liv (exempelvis Nordling, 2009; Richter et al, 2008; Weinberg, 2006).

Det jag vill ringa in i föreliggande studie är erfarenheter och upplevelser av att leva i ett förhållande där man utövar BDSM. Hur gestaltar sig BDSM i vardagen? Vilka funktioner fyller BDSM? Vad ingår i den sexuella praktiken? Då BDSM-relationer ofta innefattar en maktförskjutning och rollerna till stor del är överenskomna finner jag det intressant att undersöka hur parterna balanserar dessa samt förhåller sig till generella maktaspekter och könsroller. Eftersom det är bara drygt två år sedan sado-masochism togs bort som psykiatrisk diagnos är det också intressant att se om detta har påverkat utövarna samt hur de uppfattar och förhåller sig till omvärldens syn på BDSM. Har utövarna blivit mer öppna med sitt val att leva i denna typ av relationer? Finns svårigheter med att utöva BDSM och isåfall hur problematiserar och hanterar utövarna dessa? Kan man tala om en ”komma-ut-process”? Hur har den i så fall sett ut och har den förändrats?

¹ Begreppet syftar på sexualitetsuttryck där samtyckande vuxna hittar ett gemensamt välbefinnande genom olika former av maktutbyten (RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp 2008).

Studien bygger på intervjuer med fem personer som har erfarenhet av att leva i ett förhållande där BDSM-utövandet utgör en central del.

1:1 Begreppsförklaringar

BDSM inordnar många olika slags praktiker där dominansspel och rollspel har en central betydelse. **B**ondage handlar om fysisk immobilisering, vilket kan ske med hjälp av exempelvis rep eller handklovar. **D**isciplinering sätter lydnad på prov och kan resultera i belöning eller bestraffning. Under en session intar ofta en person en styrande roll; den dominanta, medan den andra intar en roll som undergiven och blir således styrd. En **S**adist njuter av att tillfoga en annan person smärta medan en **M**asochist njuter av att bli tillfogad smärta exempelvis genom piskning eller örfilar. Det finns skilda meningar om vad begreppet innefattar och en BDSM-utövare behöver inte utöva alla de praktiker som begreppet rymmer. Vissa utövare menar att BDSM inte har med sexualitet att göra varför det enligt dem skulle vara rent felaktigt att benämna BDSM inom ramen för sexuella uttryck (RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp 2008). Informanterna i denna studie anser dock att utövandet har i hög grad med sexualitet att göra. När jag relaterar till andra studier används det begrepp som författaren i fråga har använt (exempelvis dominans eller sadomasochism).

Begreppen sadism och masochism myntades av Richard von Krafft-Ebing (1840-1902), professor i psykiatri, i hans berömda bok *Psychopathia Sexualis* som publicerades år 1886. Det var psykoanalysens fader Sigmund Freud (1856-1939) som förde samman de båda begreppen till sadomasochism. Freud märkte att en person kunde uppleva njutning av att både tillfoga och tillfogas smärta; sadism och masochism var därför enligt hans mening två sidor av samma mynt (Weinberg & Kamel, 1983).

Det är relevant att ägna ett par rader åt begreppet ”avvikande sexualitet”. Begreppet har en lång historia i sexologin, från Krafft-Ebings tid och framåt. Jag använder inte begreppet i ett patologiserande syfte utan snarare för att beskriva hur normerna kring sexualiteten reproduceras och gestaltas. Begreppet ”sexuella uttryck som inte tillhör majoritetens” skulle kunna vara ett mer passande uttryck men då det blir långt att skriva ut används ”avvikande sexualitet” återkommande i uppsatsen.

1:2 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att belysa erfarenheter och upplevelser av att leva i ett förhållande där BDSM utövas.

- Hur gestaltar sig BDSM-utövandet i det vardagliga livet?
- Hur började utövandet och hur har det utvecklats över tid?
- Vad ingår i den sexuella BDSM-praktiken?

1:3 Disposition

Studien är uppbyggd i en teoretisk och en empirisk del. Jag inleder med en presentation av tidigare forskning och därefter beskrivs metod och tillvägagångssätt. I teoriavsnittet redogörs för det teoretiska ramverk som ligger till grund för förståelsen av empirin och i resultatdelen presenteras och analyseras empirin i relation till såväl teori som tidigare forskning. Slutligen sker en övergripande diskussion och en sammanfattning utifrån studiens resultat.

1:4 Avgränsningar

Såväl inom BDSM-sfären som i övriga världen finns olika konstellationer av relationer. I mailkorrespondensen innan intervjutillfället ville en av intervjupersonerna få mer information om vilka sorts förhållande jag ämnade undersöka. Hon påpekade det faktum att BDSM-förhållande är ett ganska vitt begrepp. ”Är det enbart exklusiva kärleksförhållanden det rör sig om eller är det även aktuellt med förhållanden där man bara har BDSM-leken” frågade hon och beskrev att hon lever med två män, en make som är intresserad av lättare BDSM och en herre som utövar BDSM på ett djupare plan. En annan form av förhållande kan vara där de involverade överhuvudtaget inte ses, men där relationen utgör ett ytterst reellt och påtagligt inslag i parternas liv. Ett exempel är så kallade ”money slaves” som Durkin (2007) beskriver vara män som ger pengar eller gåvor till kvinnor de träffat på internet i utbyte mot att bli förnedrade och utpressade. Det sker i regel ingen fysisk kontakt utan all kommunikation sker via internet, dock kan en ”money slave” totalt styras och domineras av sin ”money mistress” och relationen kan spela en avgörande roll i personernas liv.² Det är

² För vidare läsning hänvisas till Durkins (2007) intressanta artikel ”Show me the money: Cybershrews and on-line Money Masochists” som bygger på fyra års observationer på nätet och där fenomenet diskuteras och analyseras inom ramen för den postmoderna kulturen.

intressant att reflektera över om detta är ett fenomen som skapats i och med internets utbredning eller om företeelsen existerade tidigare, men under andra former. I vissa fall kan förhållandet enbart bestå av ett sexuellt BDSM-utövande och i andra fall kan relationen bestå av dominans/undergivelse men inte innehålla sexuell aktivitet. Nordling (2009) beskriver det faktum att SM är ett paraplybegrepp som rymmer många aktiviteter, beteenden och företeelser vilket även är gällande för BDSM-relationer.

Denna studie är inte avsiktligt avgränsad till att gälla en viss typ av relationsammansättning. Jag har efterfrågat informanter som har erfarenhet av att leva eller ha levt i en BDSM-relation för att sedan låta intervjupersonerna själva definiera förhållandet. Personer har inte rekryterats utifrån sexuell orientering, tändningsmönster eller BDSM-roll.

2. TIDIGARE FORSKNING

I föreliggande kapitel kommer tidigare forskning om BDSM att belysas. Jag kommer initialt att beskriva de övergripande tendenser som kan urskiljas samt kortfattat återge slutsatser och resultat som tidigare studier har kommit fram till. Därefter kommer mer specifikt beskrivas det som denna studie fokuserar på, BDSM-utövande inom förhållanden.

2:1 Från patologisering till normalisering – samhällets syn på BDSM

”Det finns goda skäl att uppfatta sadomasochism som ett exempel på en sexualitet där individens rätt till sexuell frihet och identitet ställs mot statens rätt att fastställa normer och ideal för samhället” (Herburt, 2009 s 412).

BDSM har beskrivits ur olika perspektiv och synsätt såväl i forskningen som i media och samhällsdebatter. Under 1970- och 1980-talet lyftes sadomasochism fram av radikalfeminister och pornomotståndare som ytterligheten av det patriarkala förtrycket och en legalisering av det manliga våldet. Under 1990-talet fick queerteorin inflytande och istället för att ifrågasätta avvikelserna vändes blicken mot den sexuella normen (Herburt, 2009). Den psykodynamiskt inriktade forskningen om sadomasochism var dominerande fram till 1980-talet. Den tar avstamp i Freuds och Krafft-Ebings teorier där intresset för BDSM förklarades som en perversitet och ett sjukligt beteende. Dessa teorier har haft stort inflytande inom sjukvård och psykoterapi (Weinberg, 2006). Enligt diagnossystemet DSM-IV är sadism och

masochism diagnoser och föreslås finnas kvar även i kommande DSM-V. Sedan 1 januari 2009 finns inte ”sado-masochism” längre kvar som psykisk diagnos enligt diagnossystemet ICD-10.³

Den svenska lagstiftningen kan ses reglera BDSM-utövande i viss mån. I Brottsbalken 24 kap, 7 § beskrivs när samtycke har ansvarsbefriande verkan:

En gärning som någon begår med samtycke från den mot vilken den riktas utgör brott endast om gärningen, med hänsyn till den skada, kränkning eller fara som den medför, dess syfte och övriga omständigheter, är oförsvarlig. Lag (1994:458).

En person kan således inte samtycka till vilka handlingar som helst, dock är lagstiftningen vag i beskrivningen av vilka handlingar som betraktas som ”oförsvarliga”. Det blir en bedömningsfråga från fall till fall, något som blev påtagligt i det s.k. ”Malmöfallet”, där en man efter en BDSM-session anklagades för att ha misshandlat en 16-årig flicka grovt.⁴

Från att ha dominerats av kliniska och terapeutiska perspektiv har forskningen alltmer kommit att bedrivas med sociologisk och psykologisk inriktning där BDSM framförallt ses som ett sexuellt beteende som är kulturellt producerat och beroende av ett socialt sammanhang (se exempelvis Langdridge & Barker, 2007; Plante, 2006; Taylor & Ussher 2001; Weinberg, 2006). Den senare samhällsvetenskapliga forskningen beskriver BDSM som ett av många sexuella uttryckssätt och påvisar att majoriteten utövare är välfungerande människor som ser BDSM som ett positivt inslag i sina liv (exempelvis Nordling, 2009; Richter et al, 2008; Weinberg, 2006). Nordling (2009) sammanfattar sin avhandling med att beskriva deltagarna som socialt välanpassade där utövandet innebär en positiv kraft för deras självkänsla och identitet.

³ I dagsläget finns två etablerade klassifikationssystem: den internationella klassifikationen över sjukdomar (ICD-10) publicerad av Världshälsoorganisationen, WHO och det amerikanska psykiatriska samfundets klassifikationssystem, Diagnostisk och statistisk manual över mentala sjukdomar (DSM-IV). I maj 2013 publiceras den femte upplagan; DSM-5. För vidare information om ICD-10 hänvisas till: <http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder> och för DSM-IV och DSM-V: <http://psych.org/MainMenu/Research/DSMIV/DSMIVTR.aspx>; <http://www.dsm5.org>

⁴ För vidare läsning hänvisas till: <http://www.rfsu.se/sv/RFSU-nara-dig/RFSU-Stockholm/Nyhetsbrev/Mars-2011/Valbesokt-seminariedag-om-BDSM-och-juridik1/>

2:2 Tendenser inom den samhällsvetenskapliga forskningen

Många studier (exempelvis Weinberg, 2006; Newmahr, 2008; Nordling, 2009) poängterar att BDSM är ett relativt obeforskat ämne inom den samhällsvetenskapliga disciplinen. Genom en artikelsökning som jag gjorde i januari 2010 (i databaserna Psyc Info, Sociological Abstract och PubMed) kunde jag dra slutsatsen att man inom forskningsområdet har prioriterat empiriska studier, och särskilt statistiskt baserade undersökningar. Kvantitativa infallsvinklar dominerar och flera enkät- och intervjustudier har gjorts med ett relativt stort urval och material. Det empiriska materialet finns således, men har i liten utsträckning analyserats på djupet och med teoretisk förankring. En tänkbar orsak är att ämnet som BDSM utgör fortfarande är relativt nytt inom samhällsvetenskapliga discipliner och att tendenser fortfarande är svåra att urskilja. Frågeställningarna koncentreras i många fall kring basala grundfrågor som *varför, hur och vilka?*

Weinberg (2006) har gjort en översikt för den sociologiska och socialpsykologiska forskningen om sadomasochism. Den senare forskningen, menar Weinberg, har framförallt fokuserat på den sociala organisationen av sadomasochism, sadomasochistiska interaktioner, socialisering in i sadomasochism-utövande, den sadomasochistiska karaktären, funktioner som subkulturen och community har för utövarna, normer och värderingar samt sadomasochistiska preferenser och utövande. Vad forskningen har kommit fram till avseende dessa frågor kommer kortfattat att belysas närmare i detta kapitel.

2:3 Omfattning, vem och varför?

Redan på sin tid fann den amerikanske sexologiforskaren Alfred Kinsey att 3-12 procent av kvinnorna (1953) och 10-20 procent av männen (1948) blev sexuellt upphetsade av en sadomasochistisk berättelse. Det finns flera senare studier som undersöker prevalensen för BDSM-utövande. Två större studier, Richter et al (2008) australienska studie där 19 307 personer intervjuades och den svenska befolkningsstudien (Lewin et al, 1996) där 2 810 personer deltog visar att prevalensen ligger omkring två procent. I samma studie uppgav fem procent av svenskarna ha deltagit i rituella lekar med dominans och undergivelse.

Av de 164 männen i Nordlings finska studie (2009) hade över hälften ledande positioner i arbetslivet och en tredjedel hade universitetsutbildning. Över hälften deltog i olika former av ideella uppdrag i samhället. Nästan hälften av männen var singlar. I Levitt et als studie (1994)

deltog 34 amerikanska kvinnor med ett intresse av SM. Kvinnorna tenderade att vara mer välutbildade och oftare singlar än kvinnor i övrigt. Såväl i Richters som i Nordlings studie kunde det konstateras att BDSM-aktiviteter är vanligare bland homosexuella och bisexuella än heterosexuella personer.

Flera studier visar att BDSM-utövare över lag är nöjda med sin preferens. Cutlers avhandling (2003) bygger på en kvalitativ studie där 33 personer (17 heterosexuella par⁵) som själva definierar sig som aktiva BDSM-utövare intervjuas. Samtliga intervjupersoner i studien ansåg att BDSM-relationen var en nödvändig och extremt viktig del i deras liv. I Levitt et als studie (1994) var majoriteten av kvinnorna tillfreds med sitt utövande. Utövarna i Richters (2008) studie visade inte högre nivåer av psykologisk stress (känslor såsom nedstämdhet, ångest eller känslor av hopplöshet) än befolkningen i övrigt. De män som deltagit i BDSM visade istället en signifikant lägre psykologisk stressnivå än övriga män.

Damon (2002) utgick från antagandet att dominanta män kompenserar för känslor av otillräcklighet genom att dominera kvinnor och kan antas ha sexistiska attityder. I studien deltog 342 män med ett sado-masochistiskt intresse. Slutsatsen som Damon kunde dra var att de män som definierade sig som dominanta visade signifikant högre nivå av självförtroende och signifikant lägre nivå vad gällde sexistiska attityder än män som definierade sig som undergivna. Det låga självförtroendet och tendenserna till sexistiska attityder hos undergivna män, menar Damon, kan relateras till upplevelser av stigmatisering då deras beteende inte stämmer in i de gängse manliga könsnormerna.

Tidigare studier visar olika resultat huruvida BDSM-utövare har en bakgrund av missförhållanden och sexuella övergrepp i högre utsträckning än befolkningen i övrigt eller inte. I Richters et als (2008) studie konstaterades att BDSM-utövare inte hade varit med om sexuella övergrepp före 16 års ålder, eller någonsin, i en högre utsträckning än befolkningen i övrigt. I Nordlings finska studie (2009) förekom ett sexuellt utnyttjande i barndomen signifikant mer bland BDSM-utövare i jämförelse med befolkningen i allmänhet (7,9 procent av de manliga deltagarna i studien angav sexuella övergrepp i barndomen jämfört med 1,3

⁵ Ett av hushållen består av en man och två kvinnor där mannen har separata relationer med kvinnorna varför dessa räknas som två förhållanden.

procent i populationen i övrigt. Av de kvinnliga deltagarna var siffrorna 22,7 procent⁶ kontra 6.8). Nordling kunde inte påvisa några likheter i personernas uppväxt eller bakgrund som skulle kunnat ha en avgörande betydelse för det sexuella beteendet. Dock kunde en sämre social anpassning samt ett förhållande till sin egen sexualitet som var av neurotisk karaktär påvisas hos de personer med en bakgrund av sexuellt utnyttjande.

Av de 33 intervjupersonerna som deltog i Cutlers studie (2003) hade ungefär hälften av deltagarna varit utsatta för någon form av missförhållande bakåt i tiden varav sex personer uppger sexuella övergrepp. Missförhållande i barndomen rapporterades från hälften medan andra identifierade sitt intresse med samhällets förebilder såsom lärare och mediaprofiler. Cutler beskriver att funderingar på varför BDSM utövades verkade för många ha varit en viktig fråga tillbaka i tiden medan de flesta nu fokuserade på att njuta av relationen och livet.

2:4 Medvetenhet

Flera studier visar att utövarna blivit medvetna om sin BDSM-preferens som unga vuxna. I Cutlers studie (2003) var genomsnittsåldern för den första BDSM-upplevelsen 24 år för kvinnorna och 27 år för männen. Flera uppgav att de vetat om sin preferens sedan tidig barndom medan andra beskrev att de kommit kontakt med livsstilen senare i livet. En majoritet av männen deltog i en BDSM-aktivitet för att sedan förstå att de hade preferensen medan det för kvinnorna fanns en medvetenhet om preferensen innan BDSM praktiserades. Levitts et al (1994) studie visade att kvinnorna blivit medvetna om sin läggning som unga vuxna. I Cutlers studie (ibid) har majoriteten av utövarna en lång erfarenhet av BDSM. Samtliga menar att deras BDSM-orientering är en integrerad del av vilka de är idag och kan inte förändras. Samtliga är bekväma och stolta över sin orientering men menar samtidigt att "the journey of self-discovery" (s 100) varit svår och jobbig där flera har gått i terapi för att arbeta med sig själva eller relationen.

2:5 Utövande, roller och närhet i relationen

En majoritet av kvinnorna i Levitt et als studie (1994) föredrog en undergiven roll även om preferenser för en dominant roll var frekvent förekommande. Något som stämmer väl överens

⁶ Dock bör poängteras att det endast deltog 22 kvinnor i studien vilket innebär ett för litet statistiskt underlag för att generella slutsatser ska kunna dras, det behövs större undersökningar för att kunna erhålla representativa resultat.

med Cutlers studie (2003) där majoriteten av män i studien definierade sig som top (dominanta) medan majoriteten av kvinnorna definierade sig som bottom (undergivna). De flesta par hade fasta roller. Fler män än kvinnor uppgav att de var switch och hälften hade testat motsatt roll. I en del av relationerna i Cutlers studie (2003) utövades dominans och disciplin i det dagliga livet medan andra levde jämställt utanför SM-scenen.

I Nordlings studie (2009) framkom att det höga antalet masochistiska heterosexuella män och bristen på sadistiska kvinnor skapade svårigheter att etablera förhållanden. Det kunde även konstateras att upplevelser av skam var vanligare hos masochistiska män. Detta faktum kan vara en förklaring till varför män uppsöker prostituerade för att få utlopp för sina masochistiska intressen.⁷ Tidigare studier visar på att cirka tolv procent av män som uppsöker en prostituerad gör det för att få agera ut sin roll som undergiven i ett sexuellt sammanhang (Milrod 2010; Stein 1974).

Åtta av de sjutton paren i Cutlers studie (ibid) hade träffat varandra genom internet. Vid partnervalet visste samtliga personer om den presumtiva partners BDSM-intresse väldigt tidigt i relationen och personerna såg det som en viktig del att avslöja sina BDSM-intressen. Det existerade inte några olika viljor i rollfördelningen hos paren och de ändrade inte heller sina intressen för att passa sin partner utan arbetade istället med vardera personens intresse och skapade utifrån dessa gemensamma intressen. Den som intog rollen som undergiven ville ha BDSM-aktivitet oftare om skiljaktigheter uppstod. En tänkbar orsak, menar Cutler, kan vara att för den som intar en roll som undergiven innebär BDSM-aktivitet en flykt från vardagliga måsten och stress medan den som intar rollen som dominant behöver vara initiativrik och ta ansvar. Cutler kunde vidare konstatera att det var förväntat att den som definierade sig som dominant skulle veta om den undergivnas intressen samt förverkliga dessa.

Sagarin et al (2008) undersökte hormonförändringar och ”couple bounding” i samtyckande sadomasochistisk aktivitet. De kunde se en ökning av hormonerna kortisol och testosteron (hormoner som är associerade till stress och dominans) hos de kvinnliga deltagare som blivit bundna, tagit emot stimulation och blivit dominerade under en session. De kunde inte se några förändringar hos de dominanta och som tillhandahållit stimulationen. De deltagare som

⁷ För vidare läsning hänvisas till min magisteruppsats (Carlström 2010) där eskortverksamhet med fokus på försäljning av BDSM-tjänster belyses.

beskrev sessionen som lyckad visade efteråt minskade nivåer av psykologisk stress (kortisolnivå) samt en ökning av intimitet och närhet i förhållandet. Närheten och intimiteten i Sagarins studie undersöktes precis i samband med SM-aktiviteten. Cutler (2003) undersökte SM-aktivitetens betydelse för närhet och intimitet i relationen i övrigt och hans resultat är i linje med Sagarins. SM-utövarna i Cutlers studie menar att SM-aktivitet gav en ökad upplevelse av närhet och intimitet i förhållandet över lag. Detta under förutsättning att aktiviteterna innebar en positiv sexuell upplevelse för båda parter.

2:6 Sexuell aktivitet

Nordling (2009) konstaterar i sin avhandling att även om personerna i studien engagerat sig i en mångfald av olika beteenden kunde också tydliga mönster, sexuella skript urskiljas. Dessa beteendemönster kunde delas in i fyra övergripande grupper: hypermaskulinitet, smärtframkallande, fysisk förhindran samt förnedring. Kvinnorna och de heterosexuella männen föredrog aktiviteter och beteenden som innefattade förnedring. Heteromän valde en masochistisk roll i högre utsträckning än de homosexuella männen. En klar majoritet utövade vaniljsex utöver SM-sexuell aktivitet. Endast fem procent ägnade sig enbart åt BDSM-inriktat sex.

I Cutlers studie (2003) hade nästan en tredjedel av personerna enbart BDSM-inriktat sex. I Richters (2008) studie hade såväl de kvinnliga som de manliga utövarna haft fler sexuella erfarenheter och fler sexuella partners, använt sexleksaker samt varit engagerade i gruppsex, fisting⁸ och rimming⁹ i högre utsträckning än befolkningen i övrigt. I Levitt et als (ibid) studie var oralsex och bondage de mest föredragna aktiviteterna.

2:7 Sammanfattning och fortsatt forskning

Det är fortfarande många delar inom BDSM som inte har belysts i den tidigare forskningen. Plummer (1995) diskuterar den samhällsvetenskapliga forskningen om sexualitet och betonar vikten av att empirin analyseras genom relevanta teorier:

⁸ Fisting innebär att en hand förs in i slidan för att utöka njutningen för en kvinna. Fisting kan också ske i analen och kallas då för analfisting.

⁹ Rimming innebär att anus stimuleras med tunga och mun.

Without sorting out the existing important findings, and placing them in developed frameworks, work will remain non-cumulative. These are obvious enough points, but points which have not taken too seriously in the sociology of sex (s 8).

Studier om BDSM där det empiriska materialet mer djuplodat beskrivs och tolkas genom ett teoretiskt ramverk har hittills inte producerats i någon större utsträckning. Materialet har istället dominerats av kvantitativa infallsvinklar, något som i och för sig kan ses som naturligt för ett forskningsämne som fortfarande är i sin linda.

Sandnabba et al (1999) poängterar att trots att deras forskningsresultat visar att majoriteten BDSM-utövande män är väl fungerande såväl socialt som psykologiskt behövs en djupare analys, från ett mer individuellt perspektiv, av utövarnas bakgrund och uppväxtvillkor för att full förståelse ska kunna fås. Weinberg (2006) ser en brist i forskningen om processen att komma ut som sadomasochist. Han poängterar att det kan finnas könsskillnader i denna process men att det behövs fortsatt forskning för att kunna dra slutsatser. Dock har en del forskning producerats efter Weinbergs forskningsöversikt. Två avhandlingar är viktiga att nämna i sammanhanget. Newmahr (2008) har gjort en fyraårig etnografisk undersökning om hur sadomasochism upplevs, erfars och konstrueras i ett SM-community. Under arbetets gång lämnar Newmahr rollen som observatör och övergår till en deltagande roll. Ytterligare en fältstudie har gjorts inom området (Busbee 2008) vilken resulterat i en avhandling. Studien bygger på två års fältstudie i ett BDSM-community i sydöstra USA. Busbee fokuserar på identitet, interaktion och de för BDSM typiska rollspel som bygger på makt och undergivelse.

Det har inte producerats forskning om BDSM i någon högre utsträckning i Sverige. I ett samhälle som det svenska med en lång tradition av en jämställdhetsdiskurs kan det vara särskilt intressant att studera BDSM-praktiken, eftersom denna inte uppfattas gå hand i hand med jämställdhetsidealet. Inom ramen för de övergripande frågeställningarna för uppsatsen finns ett antal intressanta frågor att ställa. Vilka funktioner fyller BDSM-utövandet? Finns svårigheter med att utöva BDSM och isåfall hur problematiserar och hanterar utövarna dessa? Vilka reflektioner gör utövarna om varför de har ett BDSM-intresse? Hur etableras och utvecklas en relation där BDSM är en central del? Finns en ”komma ut”-process? Den empiriska delen i denna studie fokuserar bland annat på dessa frågor. I nästa kapitel beskrivs hur genomförandet av studien har gått till.

3. METOD

Den empiriska delen i uppsatsen grundar sig på fem intervjuer med personer som har erfarenhet av att leva i en relation där BDSM utövas, motiverat dels av att området är lite beforskat, dels av att jag som forskare är intresserad av den levda erfarenheten. De övergripande frågeställningar kan grupperas i tre teman; BDSM i vardagen, förändring och utveckling över tid samt sexuell praktik. Valet av en kvalitativ metod möjliggör för forskaren att sätta sig in i intervjupersonens livssituation och se världen ur hans eller hennes synvinkel (Robson, 2002).

3:1 Urval och intervjuer

Hur urvalet görs kan påverka studiens utgång vilket är något som resultaten mellan psykodynamiska studier och senare samhällsvetenskapliga studier om BDSM utgör exempel på. I de förra valdes ofta informanterna ut då de var i terapeutisk behandling och det kan således antas att de upplevde sin orientering som problematisk och möjligen destruktiv.

Intervjupersonerna i denna studie har valts ut på grund av den kännedom och erfarenhet de har om det fenomen som ska undersökas. Detta icke-sannolikhetsurval kallas strategiskt urval (Kvale 1997). Initialt kontaktades Darkside.se, Sveriges största internet-community för BDSM-utövare, med en förfrågan om att få access för att kunna efterfråga intervjupersoner genom communityt. Då mailet inte besvarades skickades ytterligare en förfrågan men då inte heller denna besvarades valde jag istället att söka efter bloggar på nätet om BDSM och relationer. Jag skickade mail med förfrågan till nio bloggare varav jag fick svar från fem som ville delta i studien. Samliga visade ett stort intresse för studiens genomförande. Det bör lyftas att tillvägagångssättet kan innebära att urvalet får en viss vinkling då det kan antas att personerna har en ambition med att blogga. Plummer (1995) uppmärksammar oss på:

Sexual stories live in this flow of power. The power to tell a story, or indeed to not tell a story, under the conditions of one's own choosing, is part of the political process (s 26).

Drivkraften att blogga kan givetvis vara av olika anledningar, allt från en politisk vilja att förmedla och upplysa om BDSM till ett självändamålsinriktat bearbetande syfte.

Intervjupersonerna håller sina bloggar anonyma i olika grad. Två av intervjupersonerna beskriver att deras närmaste vänner vet om bloggarna medan två andra poängterar att jag är den enda som har träffat dem och samtidigt läst deras bloggar. En stor fördel för studien är att intervjupersonerna har en vana att uttrycka sig och har haft anledning att fundera och

reflektera över sitt BDSM-utövande, vilket har resulterat i ett omfångsrikt och välnyanserat intervjumaterial. Plummer (ibid) ställer frågor som är relevanta i sammanhanget; Varför finns en upptagenhet runt det sexuella talet i vårt samhälle idag? I vilket syfte berättar människor sexuella berättelser? Varför görs något som så länge varit privat till offentligt? I vilka situationer ges personerna röst att tala om sexualitet? Vad händer med människorna då de gett röst åt sin sexuella berättelse? Plummer menar att det är inte enbart *vad* som sägs som är det viktiga utan poängterar att det i samtalen råder en komplex process, vari forskaren utgör en central del. Samtalet är en social konstruktion, skapad av berättaren, kontexten och lyssnaren. Han beskriver fyra nivåer; den personliga, situationella, organisatoriska och kulturella/historiska. På det personliga planet berörs de motiv personer har av att berätta vilket kan röra sig om allt från ett terapeutiskt syfte, lindra smärta, tjäna pengar till att upplysa och hjälpa forskningen framåt. För många är dock huvudsyftet att ”discovering who one really is” (s 34). Den situationella nivån behandlar frågan om hur människor hittar sig själva genom sina berättelser. Genom berättelserna omvandlar personerna sig själva till sociala objekt. Berättelserna är fast förankrade i den organisatoriska ramen där strukturen för exempelvis forskarens intervjuguide, nyhetstidningen, tv-programmet eller terapisessionen är av avgörande betydelse. Således kan ramarna ses begränsa berättelsen. Den kulturella nivån behandlar ”the tale and its time” (s 35). Berättelser kan nå ut enbart om det finns någon som mottar, konsumerar och lyssnar vilket innebär att många berättelser förblir i det tysta.

Plummers (ibid) reflektioner har varit till hjälp under studiens gång och fått mig att fundera över den kvalitativa forskningen på ett övergripande plan. I intervjuerna eftersöks inte en ”objektiv sanning”, utan snarare individers subjektiva upplevelser och erfarenheter av kontext och verklighet. I intervjusituationerna och analysarbetet har Plummers tankegångar funnits med i bakhuvudet om vad som sagts (och vad som inte sags), hur berättelserna har tagits emot och hur de tolkats av mig samt det att jag som forskare är en del i processen.

Intervjuerna består av två ”face-to-face”-intervjuer, två telefonintervjuer samt en mailintervju. Jag har gjort så kallade semistrukturerade intervjuer, vilket innebär öppna och fördefinierade frågor, strukturerade i en intervjuguide (till skillnad från strukturerade intervjuer som är mer låsta till sin form). Intervjuguiden kan ses som en planering för intervjutillfället och ett hjälpmedel för forskaren. Dock, vilket också Robson (2002) påpekar, har forskaren stor frihet att genom semi-strukturerade intervjuer vidga sitt fokus samt utveckla och fördjupa frågorna och ställa följdfrågor. I intervjumaterialet har data som kunnat

identifiera personerna anonymiserats. Namnen i studien är fiktiva. Jag vill vidare poängtera att intervjuvaren inte har för avsikt att vara generella och representativa eftersom antalet är litet. Syftet är snarare att mer djuplodat belysa och beskriva vad BDSM explicit innebär för de personer som deltar i studien. Samtliga intervjupersoner lever i heterosexuella förhållanden där kvinnan profilerar sig som undergiven och mannen som dominant. Det har inte varit min avsikt att avgränsa studien till att gälla en viss typ av relationsammansättning. Personerna har således inte valts utifrån sexuell orientering, tändningsmönster eller BDSM-roll. Dock påvisar tidigare studier att den vanligaste sammansättningen i heterosexuella BDSM-förhållanden är att mannen intar rollen som dominant och kvinnan rollen som undergiven (se exempelvis Nordling, 2009; Cutler, 2003; Levitt et al, 1994)

3:2 Bearbetning, tolkning och analys

Intervjuerna transkriberades i sin helhet. Hummande eller återkommande småord har tagits bort om inte orden har haft en relevans för samtalet, detta för att underlätta läsningen av intervjuцитaten. Citaten från mailintervjun återges utan några förändringar i texten.

Intervjumaterialet grupperades utifrån de övergripande frågeställningarna i tre huvudområden; utövande, förändring och utveckling över tid samt sexuell praktik. Detta för att kunna få en översikt och struktur av materialet. Därefter sökte jag urskilja mönster och teman i intervjuerna men också se till skillnader och olikheter. För att få djupare förståelse för det empiriska materialet har jag under analysarbetets gång läst andra forskningsresultat och relevanta teorier. I databearbetningsprocessen har jag tagit hjälp av Kvaales (1997) beskrivning av hur intervjuer skrivs ut och bearbetats.

3:3 Trovärdighet, bekräftbarhet och överförbarhet

Inom den kvalitativa forskningsmetoden diskuteras studiers trovärdighet, bekräftbarhet och överförbarhet. Begreppen syftar till om studien har utförts på ett tillitsväckande sätt. Det kan innebära forskarens tillförlitlighet vad gäller ärlighet, relevant urval utifrån frågeställningar och syfte samt att forskaren har relaterat till tidigare forskning på ett riktigt sätt. Under arbetets gång har jag återvänt till studiens huvudsakliga syfte och frågeställningar för att behålla fokus. Det har även varit viktigt för mig att tydligt redogöra för hur urval och materialinsamling har gått till (se ovan). Ytterligare en aspekt som enligt min mening kan öka

trovärdigheten i en kvalitativ studie är att intervjupersonerna tillåts få ett relativt stort utrymme där deras egna ord återges, vilket sker i denna studie.

Begreppet överförbarhet inom den kvalitativa metoden syftar till den förståelse som nåtts inom en studie också kan vara relevant för andra studier eller situationer (May, 2001). BDSM berör såväl flera nivåer av makt, genus, roller, relationer och sexuella uttryckssätt som förhållningssätt till övergripande samhällsliga perspektiv och normer för mellanmännsliga relationer. Genom att studera BDSM-praktiken kan förståelse nås inom dessa områden, såväl i ett större och vidare som i ett mer djuplodat perspektiv.

3:4 Förhållningssätt och förförståelse

We can describe "sexuality" or "deviancy" from the point of view of some actors, but we cannot hope to find a transpersonal, objective truth about such phenomena. All knowledge then become relativized and the scientific rendered as "absurd" (Plummer, 1975 s 12).

Den kvalitativa forskningen kan inte påvisa några objektiva sanningar slår Plummer fast. I en studie där människors upplevelser, beteende och samspel belyses färgas resultatet av forskarens förförståelse, erfarenheter och värderingar. Detta är oundvikligt, menar Kvale (1997), men viktigt att vara medveten. Forskarens förhållningssätt, egna sexuella skript och attityder till avvikande sexualitet påverkar såväl intervjusituation som studiens resultat, vilket är viktigt att i rollen som forskare vara medveten om och ha reflekterat över. Nordling (2009) poängterar:

The question of what constitutes consensual SM sex is also a very personal one for every researcher and professional working in the field of sexuality. The perspective one chooses to take in regards to consensual SM sex is also a positional choice reflecting one's attitudes and personal values (s 42).

Min subjektiva syn har sin grund i synen att alla människor bör ha rätt att välja sexuella uttryckssätt så länge dessa är lagliga och inte skadar personen själv eller andra. Min utgångspunkt i studien är att betrakta BDSM som ett komplext fenomen där flera nivåer av makt, genus, roller, relationer och sexuella uttryckssätt berörs. Jag tänker mig att ett BDSM-intresse kan ha olika funktioner för olika människor och liksom all sexualitet kan beteendet vara såväl njutningsfullt och positivt som destruktivt och problematiskt. Fördomar grov i sammanhang där kunskap saknas och många människor lider på grund av omgivningens fördomar och intolerans. Genom att låta BDSM-utövare själva berätta om sina upplevelser och erfarenheter är min förhoppning att kunskap kan nås och, i en förlängning, leda till en

vidare förståelse för sexuella uttryckssätt som inte tillhör majoritetens. Min utgångspunkt men också drivkraft i föreliggande studie är således att öka kunskapen samt minska myter och fördomar om de sexuella uttryck och den praktik som BDSM utgör.

3:5 Etiska överväganden

Vid studium av ett känsligt ämne bör forskaren fundera över etiska aspekter och vad som kännetecknar god forskningsetik. En forskare ska förhålla sig till och efterfölja Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002) där fyra grundkrav vad gäller etiska övervägande redogörs för; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Kortfattat kan informationskravet och samtyckeskravet sammanfattas i det som Kvale (1997) kallar informerat samtycke. Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter från intervjupersoner endast får användas i forskningssyfte och konfidentialitetskravet beskriver hur personuppgifter bör handskas med så att de inte kan identifieras av utomstående.

Utöver dessa grundkrav anser jag att forskaren bör ha reflekterat över sin egen roll i forskningsprocessen. Eftersom forskningsuppgiften i mitt fall kännetecknas av ett nära samarbete med informanterna påverkar min personlighet studien. Min utgångspunkt är att jag som forskare bör ha ett förhållningssätt och ett bemötande som balanserar nyfikenhet med respekt, närhet till informanter med ärlighet i det skrivna ordet samt informanternas integritet med att nå fram med ny kunskap.

Ansökan om studiens genomförande godkändes av Etikprövningsnämnden vid Malmö Högskola 2011-02-08.

4. TEORETISKT RAMVERK

Utifrån olika perspektiv, synsätt och modeller har förståelse försökt nås om varför vissa personer i samhället inte följer gängse normer. Ett perspektiv som explicit har fokuserat på dessa frågor och således fått en tongivande roll inom forskningen är det interaktionistiska. Inom interaktionismen fokuseras mellanmännsliga interaktioner och relationer där symboler, språk, kommunikation och roller är centrala begrepp (Charon, 2007). Dessa begrepp har en central betydelse också inom BDSM. Språket, i form av kodord och överenskommelser,

symboler i form av kläder och attribut samt interaktionen och de roller som personerna ikläder sig kan beskrivas som kärnan inom BDSM. Ett BDSM-förhållande handlar till stor del om den mening som personerna inom relationen har gett den, en mening som för en utomstående skulle kunna uppfattas på ett helt annat sätt. BDSM berör dominans, fysisk smärta, förnedring och roller där sammanhangen i vilka dessa kommer till uttryck är centrala. Ytterligare en aspekt som är ständigt påtaglig för utövare av BDSM är omgivningens syn, roller som krockar och samhällets övergripande normer kontra subkulturens (RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp, 2008). Inom ramen för interaktionismen kan dessa företeelser placeras i en förklaringsmodell och i ett teoretiskt sammanhang. Härav ser jag teorin som ett relevant hjälpmedel för att på ett mer djuplodat sätt kunna analysera och bearbeta det empiriska materialet.

4:1 Sexualitet i ett interaktionistiskt perspektiv

När man anlägger ett interaktionistiskt perspektiv ser man således det sociala livet formas, bevaras och förändras genom den mening som människor i interaktionen ger det (Charon, 2007; Hilde, 1996). En teoretiker som i synnerhet har lyft fram det interaktionistiska perspektivet i studiet av sexualitet är Ken Plummer (1975). Han utgår från att det sexuella beteendet – liksom allt annat mänskligt beteende – är symboliskt och existerar endast inom ramarna för denna symbolik. Sexualiteten är inte universell eller absolut utan snarare:

“The interactionist approach to sexuality takes as one of its fundamental concerns the problematic and socially constructed nature of sexual meanings” (ibid, s 29).

Sexualiteten är således inte en okontrollerbar, väsensskild drift utan ett beteende som lärs in i samspel med andra där den kulturella och sociala kontexten är av avgörande betydelse. Sexualiteten är inte förutbestämd eller statisk utan ständigt föränderlig beroende på tid och rum, där olika sexuella uttryck och beteenden betraktas som sociala konstruktioner (ibid). Då BDSM är en företeelse omgärdad av många föreställningar och myter (exempelvis kvinnoförnedrande, sjukligt och våldsamt) är min förhoppning att det interaktionismen kan vara till hjälp att förutsättningslöst beskriva och tolka intervjupersonernas berättelser samt hur de iscensätter sin förståelse av BDSM och utövandet inom relationer.

Interaktionismen har formulerats, förts fram och utvecklats av en rad tongivande teoretiker. En av de interaktionister som jag finner särskilt relevant, utifrån studiens syfte och kontext, är Erving

Goffman. Flera av de begrepp som initieras av Goffman är synnerligen intressanta utifrån det empiriska materialet, varför jag nedan kommer att presentera vissa delar av hans tankegångar.

4:2 Roller i livets teater

Goffman (2006) beskriver hur de roller vi spelar i det vardagliga livet reflekterar verkliga sidor hos oss och menar att rollerna således är autentiska delar av oss. Vi försöker inte att dölja ett djupare och sannare jag trots att vi ofta arbetar hårt för att vissa sidor inte ska synas, då vi vill kunna upprätthålla en viss självbild. Med begreppet intrycksstyrning förklarar Goffman vår vilja att inte bara att presentera oss själva i ett allmänt fördelaktigt ljus, utan också att framställa oss på ett sätt som ligger i linje med de normer och regler som gäller för den situation man befinner sig i och med den roll man spelar. Aktörer spelar olika roller i olika sociala situationer.

De roller en aktör spelar är enligt Goffman beroende av i vilken region denne befinner sig och kan liknas vid en teaterföreställning. Den främre regionen utgör den plats där aktörens framträdande sker. Här anstränger sig aktören för att visa att han eller hon agerar utifrån givna normer. Normer kan dels vara de som aktören upprätthåller genom direkt interaktion med andra, via exempelvis talet och dels de som bestämmer hur aktören ska bete sig då han eller hon inte är i aktiv interaktion med andra människor men likväl befinner sig inom synhåll för dem. I den bakre regionen kan aktören lägga av sig sin personliga fasad och kliva ur sin roll. Här kan aktören förvara sina fasaddetaljer och organisera dem utifrån olika roller som ska spelas i den främre regionen. Det finns skiljelinjer mellan främre och bakre regionen överallt i samhället där exempelvis toaletter och sovrum i regel utgör arenor för avskildhet. En region som för en viss aktör eller i ett visst sammanhang utgör en främre sådan kan utgöra en bakre region för någon annan eller i en annan situation (Goffman 2006).

4:3 Stigma, social information och symboler

Är BDSM-utövande stigmatiserande? Upplever utövare att de stämplas på grund av sin BDSM-preferens? Vem avgör när något är avvikande och utgör ett stigma? Normer behöver ständigt söka sitt existensberättigande i avvikelser; normalitet måste speglas i det avvikande för att kunna existera, något som Becker konstaterade redan 1963:

Om vi ägnar uppmärksamhet åt det beteende som betecknas som avvikande, måste vi inse att vi inte kan veta om en viss handling kategoriseras som sådan förrän andras reaktion har kommit. Avvikelse är ingen egenskap hos själva beteendet utan finns i interaktionen mellan personen som begår handlingen och dem som reagerar på den (1963/2006 s 326).

Jag utgick inte, initialt i studien, från att personer som utövar BDSM är stigmatiserade i relation till omvärlden. Dock kunde jag konstatera, under analysarbetets gång, att detta var något som intervjupersonerna hade många funderingar om. Det finns en upptagenhet av att finna och forma strategier för att hantera och anpassa BDSM-rollen och utövandet såväl till personens övriga roller som till omvärldens normer. Det är av vikt att påpeka att relationen mellan norm och avvikelse är en hierarkisk sådan och en central beteckning i Goffmans terminologi som belyser detta faktum är stigma-begreppet.

Goffman (2010) menar att när en skillnad upptäcks i en individs förväntade sociala identitet och den faktiska sociala identiteten riskerar personen att bli betraktad som avvikande och därmed bli stigmatiserad. Beroende på stigmas synlighet skiljer Goffman mellan misskrediterad och misskreditabel. Här fokuseras det sistnämnda vilket innebär att stigmat är osynligt hos personerna som bär det. Hos de misskreditabla, menar Goffman, ligger inte problemet i att undvika de spänningar som uppstår i den sociala interaktionen utan istället att förhindra att stigmat blir känt. Det kan också vara att övriga närvarande har bakgrundsfakta om personen, genom skvaller eller dylikt, som gör att situationen blir pinsam då ansträngningar görs för att detta inte skall märkas av. Goffman menar att såväl individens närmaste som de främlingar han kommer i kontakt kan bli besvärade av stigmat. Ofta är de personer som står individen närmast också de som personen uppfattar vara mest angeläget att dölja sitt stigma för. Exempelvis, menar Goffman, uppfattas barn till stigmatiserade föräldrar som ytterst känsliga som utan tvivel skulle ta allvarlig skada om de fick reda på stigmat.

En form av personlighetsrelaterade stigma är missbruksstigma. Stier (2003) har utvecklat Goffmans tankegångar och beskriver hur ett missbruksstigma upprätthålls av den sociala omgivningen:

Genom att våldsföra sig på gängse normer och beteenderegler uppfattas "de" som radikalt annorlunda än "oss" (s 110).

Omgivningens bemötande kan bestå av öppen avsky, ett diagnostiserande samt en önskan om kriminalisering av beteendet.

Den information som förmedlas genom kroppsliga uttryck eller yttringar kallar Goffman (2010) för social information och de tecken som förmedlar den sociala informationen benämner han symboler. Exempel på symboler kan vara vigselringar eller märken som antyder att personen är medlem i någon viss klubb. Om den sociala informationen ger upphov till någon form av prestige eller klasstillhörighet är det en statussymbol medan dess motsats, stigmasymboler, innebär en för identiteten förnedrande brist och med en åtföljande nedvärdering av individen. Exempel på stigmasymboler kan vara en narkomans stickmärken eller ärrade handleder på någon som försökt begå självmord. I en BDSM-kontext kan stigmasymboler vara blåmärken, märken efter stryptag eller knivrispningar. Goffman poängterar att symboler och tecken som betyder en sak inom en grupp människor kan betyda någonting helt annat inom en annan grupp.

5. EMPIRI OCH ANALYS

I denna del kommer det empiriska materialet att redovisas. Empirin bygger på studiens centrala frågeställningar; utövandet i vardagen, förändringar över tid samt den sexuella praktiken. En central ståndpunkt i studien är att jag vill lyfta fram personerna egna berättelser varför jag har valt att oavkortat redovisa vissa delar av det som framkommit i intervjuerna. Intervjupersonernas namn i studien är fiktiva.

5:1 Presentation av intervjupersonerna

Intervjun med **Tommy** utfördes på ett kontor på en högskola och tog nära en timme. Han är 26 år och har utövat BDSM i två år. Hans nuvarande relation har varat i cirka ett halvår vid intervjutillfället. Tommy beskriver sig själv som dominant.

Intervjun med **Petra** gjordes per telefon och vi talades vid i lite mer än en timme. På grund av avståndet kunde vi inte ses face to face. Hon är 31 år, kallar sig för undergiven masochist och säger att hon är ganska ny inom BDSM-världen. Petra lever tillsammans med en man sedan två år tillbaka.

Sara och jag talades vid i telefon i cirka två och en halv timme. Hon beskriver sig som undergiven och har två män som hon utövar BDSM med. Dels sin ”master”, Markus och dels

mannen som hon är gift med. Hon är 35 år och säger att det är först för fem-sex år sedan som hon definierade sig som BDSM-utövare, trots att hon alltid har känt att hon har haft intresset.

Jakob ville delta i studien via mailkontakt. Han besvarade de skickade intervjufrågorna utförligt och sakligt. Jakob är 32 år och har varit i sin nuvarande relation i tre år. Han är dominant och beskriver BDSM som sin sexuella preferens och att det *är något jag starkt känner att jag är mer än att jag valt det.*

Karin och jag träffades i en högskolas lokaler. Intervjusituationen varade knappt en timme. Hon är 23 år och har haft ett intresse för BDSM så länge hon kan minnas. Hon och hennes pojkvän har varit tillsammans sedan i höstas. Karin definierar sig som undergiven.

5:2 BDSM-utövandet

Vardagen

Hur stor plats BDSM har i tillvaron och hur centralt utövandet är i relationen ser olika ut hos intervjupersonerna. I Jakob och hans partners relation innebär BDSM-utövandet en integrerad del i vardagen:

Vårt utövande märks framförallt i våra uttalade och statiska roller som dominant och undergiven. Vi har regler och överenskommelser. Regler: Att hon tilltalar mig som Herrn i största möjliga mån, bär sin collar 24/7, ber om lov innan hon äter. Överenskommelser: Hon förändrar inte sitt utseende (frisyr etc) utan mitt godkännande.

För Tommy är det endast ett sexuellt intresse, han säger:

Jag har en bekant som har det hela tiden, då ska hon lyda honom hela tiden men det blir för mycket för oss. Iallafall för mig. Jag vill att hon ska vara självständig. Så det är bara sexuellt för mig.

Även Karin och Sara menar att det är primärt sexuellt. Karin poängterar dock att det finns saker som hon *måste* göra och där hon underkastar sig sin partner:

Det finns väl någon grundtanke ... vi lever inte i någon 24/7-relation som många lever i där han har kontroll över mina pengar eller kan säga till mig att göra vad som helst så är det naturligtvis inte. Men samtidigt så finns det ändå, det här att vill han att jag ska suga av honom så måste jag göra det och jag gör det gärna, och jag vill ju göra det, jag underkastar mig honom. Jag vill det.

Sara: För mig är det rent sexuellt. Jag går inte igång på att få städa hela huset med en tandborste eller att gå tre steg bakom min man. Vi är väldigt jämställda i vårt liv i övrigt, nästan så det är lite synd om honom. Han lagar all mat, har nog ett större ansvar för underhållsstädningen, jag röjer hela huset medan han går och plockar. Men eftersom jag

drar in pengarna så är det så det måste vara nu. Men rent, jag vet inte vad man ska säga. Det har med sex att göra.

Symboler och ritualer

Symboler och ritualer är centrala delar inom BDSM, vilka har en explicit innebörd för personerna som deltar. Jakob beskriver en ritual mellan honom och hans partner:

Det är när jag binder henne så att hon fortfarande kan röra sig i någon mån men ändå är så immobiliserad så att hon får anstränga sig extra för att uträtta vanliga ting. Allt från att byta kanal på TV:n till att äta eller gå på toaletten. Det kan handlar framförallt om att det mesta blir svårare för henne men ibland även att hon måste be om min hjälp då hon inte kan utföra sakerna själv.

De tecken som förmedlar det Goffman kallar social information förmedlas via symboler.

Exempel på symboler i ett BDSM-sammanhang kan vara så kallade collar¹⁰ och O-ringar¹¹.

Sara förklarar dess innebörder:

Jag bär min makes halsband hela tiden men jag bär min herres ring hela tiden. Det är en sån här klassisk O-ring. Halsbandet är gjort efter en modell som finns i en bokserie som är väldigt klassisk inom BDSM om en planet som heter Gor¹² där alla kvinnor är förslavade. Det är liksom en ring i rostfritt stål, man ser inte var den börjar och slutar. Jag har fått kommentarer på den av folk som vet om att jag håller på, de förstår att det är ett halsband som har med BDSM att göra. Men min mamma tycker att det är jättefint och min chef frågade var man kunde köpa en sån (skrattar)

Lotta: Men när man använder det här visar man då att man tillhör någon eller vad symboliserar det?

Sara: För min del är det en symbol för deras ägande av mig på ett sexuellt plan.

Lotta: Om du gick på en BDSM-sammankomst skulle det synas att du är upptagen då?

Sara: Ja, det skulle det ju, jag har ju även fått frågan vem halsbandet tillhör vilket är ett sätt att fråga vem som är min man. Fast ett mer könsneutralt sätt, det kan ju lika gärna tillhöra en annan kvinna. Det är ett väldigt trevligt sätt att fråga.

För Sara har halsbandet dels ett personligt symboliskt värde och dels symboliserar det, i en BDSM-kontext, att hon är ägd. Goffman (2010) poängterar att symboler och tecken som betyder en sak inom en grupp människor kan betyda något helt annat inom en annan grupp

¹⁰ Collar är ett halsband som kan liknas vid ett koppel. Halsbandet är oftast i läder och kännetecknar att personen är ägd.

¹¹ O-ring är en fingerring som kännetecknar att personen är slavinna. Namnet härstammar från en liknande ring som den kvinnliga huvudpersonen bär i BDSM-romanen "Berättelsen om O" skriven av Pauline Réage.

¹² Novellerna om Gor är skrivna av John Norman under åren 1966-2010.

vilket blir tydligt här då Saras mamma tycker att halsbandet är fint och hennes chef frågar var det går att köpa. Om de hade vetat om den symboliska innebörden skulle de troligtvis ha haft en annan framtoning. När Sara bär sina smycken bär hon samtidigt på en hemlighet som endast invigda i BDSM-kulturen förstår. Även Jakob och hans partner har symboler som visar att hon tillhör honom. Symboler som endast invigda förstår:

Att hon som undergiven har kanji-symbolen för "slav" tatuerad på sin svank och bär sin collar 24/7.

Regler, överenskommelser och bestraffning

Intervjupersonerna poängterar vikten av en väl fungerande kommunikation inom en BDSM-relation. En central del är på förhand uppgjorda regler och överenskommelser, något Karin och Sara poängterar:

Karin: Ja, vi har regler hemma, husregler, 15 stycken som är nedskrivna. Det första är att jag lovar att älska min man. Sen följer massa olika sexuella grejer som jag lovar att alltid suga av honom när han säger till mig och jag lovar att lära mig att alltid uppfylla hans fantasier och ja, de följs väl ganska bra. Vissa följs inte och han glömmer ibland bort och ibland glömmer jag och då blir det ju straff därefter.

Sara: Han har satt upp vissa regler. Jag får absolut inte komma utan hans tillåtelse. Det är, han äger min njutning. Sen ska jag göra knipövningar varje dag och rapportera det till honom. Sen kan det ju hända att jag glömmer bort det. Och om jag inte gör det så får jag ju bestraffningar, då har han ju det att utgå ifrån.

Som framkommer av citaten leder de uppgjorda överenskommelserna och reglerna till någon form av bestraffning eller sanktionering om de inte följs. Besträffningen kan vara av olika art, vilket vi ser i citaten nedan, dock handlar det i regel om någon form av fysisk smärta eller förnedring:

Sara: Det kan vara olika former av bestraffning. Det brukar vara samma inledning för att det ska vara någon form av ritual omkring det. Jag får liksom helt enkelt suga av honom så djupt jag kan medan han slår mig med rottingen. Sen efter, kan det ju vara andra grejer, han fick tips för ett tag sedan att smeta tabasco i underlivet till exempel. Det kändes kan jag säga (skrattar). Det är ju främst en sexuell dominans. Jag vet att det finns de som inte alls ser bestraffningen som sexuell på något sätt men för oss så är det så centralt, det sexuella. Det går liksom inte riktigt att skilja.

Jakob: Besträffning förekommer då hon inte uppfyllt satta regler och överenskommelser. Straffet som då utdelas är x antal slag med paddel mot rumpen. Hon står då på alla fyra med bar rumpa, får motta x antal slag beroende på hur allvarlig överträdelsen är. Hon uttalar efter varje slag "förlåt mig Herrn". Det finns absolut en sexuell underton.

Karin: För det mesta smisk, i andra fall uppdrag som jag ska fylla, om vi är ute och festar till exempel. Då går jag till exempel och tafsar på andra män och lockar dem och såna saker som jag tycker är ganska jobbigt men som han tänder på och då finns han där och ser på. Det är nästan alltid med en sexuell underton, det finns väl en tanke att det inte ska vara det men det blir det ändå det slutar alltid med att vi har sex.

Om vi ser med Goffmans ögon och tänker oss Karins beskrivning av utestället i metaforen av en teater så finns här all nödvändig rekvisita. Det finns en scen, uppdelad i en främre och bakre region och det finns en publik. Utestället utgör en allmän plats där paret vistas framför kulisserna på teaterscenen. Det som blir särskilt intressant här är att Karin och hennes partner låter andra personer, själva ovetande, bli aktörer i teaterakten. Hughes & Månsson (1988) beskriver Goffmans begrepp ”platsbunden inramning” som syftar till behovet av en speciell inramning för ett visst framträdande, något som blir tydligt i ovanstående citat. För att syftet ska kunna uppfyllas behövs andra personer samt uteställets speciella inramning. Enligt Goffman (2006) består närvaron i den främre regionen av att iscensätta en korrekt bild av sig själv utifrån såväl uppförande som val av klädsel. Här kan vi dock se hur Karin tvingas att, som en del i bestraffningen, frångå detta iscensättande och istället göra något oväntat och ”oanständigt”; tafsa på okända män. Dock blir konsekvenserna i denna miljö troligtvis inte lika stora som de hade blivit om skådespelet hade förts fram i en annan situation och miljö.

När roller krockar

Sara beskriver när hon berättade om sin roll som undergiven för en av sina närmaste väninnor:

Hon trodde att jag var domina (skrattar). Hon kunde absolut inte förlika sig med att jag var undergiven, det kunde hon inte tro. Jag har ju väldigt mycket starka åsikter vad gäller feminism och har varit väldigt aktiv i diskussioner om våldtäkt, om unga tjejer, jag har väldigt lite tolerans för män som utnyttjar en stor åldersskillnad, kvinnomisshandel och sånt där intresserar mig.

Den bild som väninnan hade av Sara som feminist och som en kvinna med starka åsikter stämde inte överens med hennes bild (och inte heller med den gängse stereotypa bilden) av en person i rollen som undergiven vilket gjorde det svårt för henne att förena dessa båda roller hos sin vän. De roller som dock förefaller vara svårast att förena är förälder-rollen och rollen som BDSM-utövare. Sara anser dock inte att det är någon större skillnad än för andra föräldrar:

Jag känner väl inte att roller krockar i större utsträckning än för någon annan småbarnsfamilj. Det spelar väl ingen roll om man vill ha bolibompsex mot tvättmaskinen eller om man vill ha smisk och bli upphängd i taket.

Hon reflekterar vidare:

Nu är ju min son bara tre år så än så länge skulle det väl inte göra något om han såg ett rep på golvet och han river ju inte heller bland grejer på samma sätt men det kommer ju komma en dag då vi måste låsa in saker i större utsträckning och då kan det ju bli lite krångligare. Sen finns det ju begränsningar, men där har jag jag ju valt en man som fattar att man kan inte tappa brallorna när min son är i rummet exempelvis. Jag menar vi är ju inte knäppa i huvudet.

För Petra och hennes partner innebär det inga problem eftersom de inte bor tillsammans då partnern har sin son men Jakob påpekar att det kan innebära en krock:

Inte med yrkesrollen, den har inget men min sexuella preferens att göra. Men vad gäller föräldrarollen så finns det en viss krock. Bland annat genom att föräldrarollen förhindrar viss utlevnad. Men jag upplever det inte som ett problem då jag inte förväntade mig annat när vi skaffade barn. Jag har en tydlig prioritering av föräldrarollen där den kommer i första hand i alla lägen.

Såväl Jakob som Sara menar att prioriteringen ligger på föräldrarollen. Jakob säger att han inte upplever det som ett problem även om föräldraskapet förhindrar viss utlevnad av BDSM. Trots att Sara säger att hon inte vill ha möjligheten att säga nej så finns överenskommelser som står över BDSM-utövandet; exempelvis att inte utöva BDSM då sonen är närvarande. Utifrån Saras citat kan denna överenskommelse tolkas vara självklar och given då hon säger att ”vi är ju inte knäppa i huvudet”. Goffman (2010) använder begreppet intrycksstyrning för att beskriva hur man framställer sig på ett sätt som ligger i linje med de normer och regler som gäller för den situation man befinner sig i och med den roll man spelar. När Saras son är närvarande agerar hon i rollen som mamma och inte i rollen som BDSM-utövare. Dessa två roller är väl integrerade i Saras identitet men utövas för den skull inte samtidigt. Sara fortsätter:

Jag är väl lite speciell på det viset att trots att jag lever på det sättet som jag gör så har jag också en aktiv och övertygad gudstro.

Lotta: Jasså?

Sara: Ja (skrattar), lite oväntat kanske. Men alltså, jag är övertygad om att alla de här reglerna som finns inom kristendomen för hur man ska leva som att man inte ska ha sex utanför äktenskapet och så vidare, de reglerna finns för att skydda familjen och för att skydda andra människor. Alla de här sakerna som brukar tolkas som homofientliga och moraliska i vårt moderna livssätt handlar om att du ska inte såra, du ska inte skada, du ska inte splittra familjer. Så för min del, jag menar allt är inte rätt för alla, men för min del så var

alternativet att ha ett dåligt äktenskap där vi båda led och där även min son skulle bli lidande i slutändan eftersom vi kanske splittrades medan jag nu då har, vi har hittat en lösning. Men det krävs också att jag tar ett väldigt stort ansvar för båda de här männen. Jag kan ju exempelvis inte bara kasta mig på min herre och sedan försumma min andre man eller min son för den delen. Det krävs ju att jag är lyhörd för deras behov och bekräftar dem för att det ska fungera och för att de ska må bra.

Här kan vi se hur Sara skapar och formar strategier för att hantera och anpassa BDSM-rollen, inte bara till de övriga rollerna utan också till kristendomens värderingar och normer, som är viktiga för henne då hon beskriver sig som aktivt troende. För att inte gå emot dessa värderingar genom en skilsmässa, men inte heller behöva lida i ett dåligt äktenskap nådde Sara och hennes man fram till lösningen att hon skulle träffa ytterligare en man.

Skillnader i vilja och lust samt sätt att hantera dessa

Nordling (2009) beskriver begreppet BDSM som ett paraplybegrepp innefattande olika sexuella uttryckssätt, aktiviteter och beteende. Såväl tidigare studier som intervjupersonerna i denna studie beskriver att olika viljor är vanligt förekommande när det gäller BDSM-utövande. Flera av intervjupersonerna uppger att de har en större sexuell lust än sin partner, en önskan om att fördjupa BDSM-intresset och att de också ser detta som något som är eller har varit problematiskt i deras relation. Sara beskriver balansgången mellan viljan att utveckla BDSM-utövandet och att partnern ska vara bekväm i det:

Det här var ju något som var väldigt svårt innan jag träffade Markus. Just att hålla tillbaka, att jag inte skulle kräva något som min partner inte var okej med. Att hålla det på ett sådant sätt att man öppnar upp för att kunna gå vidare men ändå inte knuffar dem fram på stigen utan att de känner att; jag vill det här men det är också okej om jag inte vill det. Det är ju väldigt svårt att säga känn ingen press för självklart så gör man ju det i allafall.

Petra har en önskan om att BDSM-utövandet ska få en större plats i deras relation.

Jag bad om saker men fick dem aldrig. Det är fortfarande jättefrustrerande. Vi pratar om det, någon gång, förra våren sa han till mig att han är nog inte, han sa att han nog inte är så mycket sadist som jag har uppfattat att han är. Och han sa förlåt för det. Jag har liksom tänkt, vad ska man säga, att jag bara måste locka fram det i honom, att han fortfarande är osäker. Jag blev jättebesviken. Jag skulle önska att det skulle genomsyra vår vardag mer, det händer ibland att han ger order eller säger att det är han som bestämmer men jag tror inte att det ligger för honom så mycket. Medan jag gärna skulle vilja att det var mer.

Herburt (2009) beskriver hur radikalfeminister och porrmotståndare lyfte fram en syn på sadomasochism som ytterligheten av det patriarkala förtrycket och en legalisering av det manliga våldet, en bild som fortfarande i viss mån är gällande i samhällsdebatten. Det faktum

att både Sara och Petra beskriver en önskan att BDSM-utövandet ska få en större plats i relationen kan ses strida mot den normativa stereotypa bilden, där kvinnan i en roll som undergiven betraktas som offer och antas ”ställa upp” sexuellt, snarare än att vara pådrivande och initiativtagare. Det är av relevans att påpeka att såväl undergivna kvinnor i denna studie som i tidigare studier (Cutler, 2003) har påtalat en större lust och vilja till BDSM-utövare än deras män som intagit rollen som dominant. Sara säger:

Och det blev ju ett stort problem för mig som har en stor sexlust och vill ofta och mycket. Han tycker att det räcker med en gång och inte fullt så ofta. Så ja, först sökte vi kommunal parterapi för vi hade hört att de även behandlar sådan problematik. Men hon var hopplös, hon pratade bara om städning och att vi skulle ge varandra mandat, vi skämtar fortfarande om henne. Hon pratade om disktrasor och jämställdhet och vi har verkligen inga problem med sådana saker. Men sen träffade vi en sexolog, och det var jättebra. Det löste väl egentligen inte våra problem, vi kom väl snarare fram till att problemen inte gick att lösa men att vi inte heller ville bryta upp. När vi hade benat ut det, så stod vi kvar i att jag ville ha mycket sex och han ville inte ha så mycket sex men vi ville leva tillsammans i resten av vårt liv. Så vi liksom, vad gör vi åt det här nu?

Cutler (ibid) analyserar detta utifrån BDSM-rollerna (men inte utifrån kön) och menar att en förklaring kan vara att det krävs mer av den som är dominant i såväl ansvar som påhittighet medan det för den som intar rollen som undergiven kan innebära en verklighetsflykt och en känsla av att tid och rum upphör.

Jakob har dock en önskan att BDSM genomsyrade hela tillvaron och beskriver att han ännu inte har träffat någon som vill utöva i samma grad som han själv:

Jag önskar att BDSM genomsyrade min vardag på ett helt annat sätt än det gör i dagsläget. Jag skulle vilja ha mer av allt inom BDSM. Allt ifrån tuffare sessioner till de små vardagliga reglerna. Det finns absolut problem med att ha BDSM som sexuell preferens. För mig personligen är och har det alltid varit att hitta fram till att få leva ut BDSM i den grad jag önskar. Har ännu inte träffat någon som är på samma nivå som mig själv. Dessa personer skulle jag beskriva ha BDSM som just intresse snarare än sexuell preferens. Det är en värld av skillnad.

Hur har då dilemmat vad gäller olika lust och skillnader i BDSM-intresset hanterats? Karin beskriver hennes partners intresse och hur hon förhåller sig till det:

Ja, jag försöker att göra det (kompromissa, min kommentar), jag försöker att ta det i småsteg, han vill ju att jag ska vara med någon annan och han ska titta på och jag tycker att det känns helt fel för då är jag otrogen känner jag. Och vi förstår inte riktigt varandra på den punkten, vi kommer kanske göra det men på det sättet är det svårt. Men det är ingenting som stör mig hela tiden, det är inget som jag mår dåligt av utan det är mest när vi pratar om det.

Efter att Sara och hennes partner fått rådgivning hos en sexolog kom de fram till följande:

Det skulle bli för mycket press på förhållandet om vi fortsatte som vi gjorde för på något vis så blev det ... när sex funkar så är det inte så viktigt men när det inte funkar så tar det upp en så otroligt stor del av ens förhållande. Så det började väl mest som ett skämt att jag får väl skaffa mig en karl till men sen när vi funderade på det så lät det inte så himla illa egentligen.

Sara och hennes man sökte tillsammans upp en man som de sedan bjöd hem på middag. Sara och mannen träffades under ett tag och när de senare bröt träffade hon en ny, som var vän med mannen hon är gift med. Hon berättar att denna relation fungerar väldigt bra, särskilt då männen är bekväma med varandra och de ses ofta tillsammans alla tre. Jag frågar Sara om relationerna dem emellan har fungerat friktionsfritt. Sara säger:

Jag tror ju att min man tycker att det är ganska skönt att slippa den här pressen. Tidigare var det ju så att han skulle leverera på något vis och så kändes det väl på något vis att han förväntades leverera något som han inte kunde för han visste ju att mina intressen var helt annorlunda mot det han, han kände väl att han liksom aldrig riktigt räckte till. Samtidigt så är det ju inte så att jag har Markus för att min man inte duger eller att min man inte klarar det här utan det är ju för att Markus gör ju det som min man inte vill göra. Det är ju inte oförmåga eller det handlar inte heller om att min man tycker att jag är oattraktiv. Markus är helt enkelt inte ett hot utan en avlastning för honom och jag tror att det är därför det fungerar så bra. Sen har min min man en vetorätt, han behöver inte förklara varför han säger nej. Utan känns det inte rätt för honom så är det inte heller rätt.

5:3 BDSM-karriär – utveckling och förändring

Hur beskriver intervjupersonerna utövandets början och hur har det förändrats över tid? För att beskriva ingången och utvecklingen av BDSM-utövandet har jag valt beteckningen karriär; ett begrepp som har en central plats inom interaktionismen. Interaktionisterna använder det för att beskriva en rad aktiviteter och processer; det kan exempelvis handla om vägen in eller ut ur missbruk eller prostitution (Månsson, 2002). Goffman (2010) talar om en ”moralisk karriär” vilken kan ses som en process där en avvikaridentitet skapas, utvecklas och cementeras. När en stigmatiserad person ser tillbaka på sin moraliska karriär brukar han ta upp sådana erfarenheter och upplevelser som förklarar hur han har kommit fram till sina nuvarande uppfattningar om och relationer till sina egna respektive ”de normala”. En viss händelse kan således dels betecknas som en faktisk vändpunkt och dels som ett medel för att förklara ett visst ställningstagande. I detta avsnitt kommer intervjupersonernas beskrivningar av utövandets utveckling och förändring över tid att presenteras.

En början och en utveckling

Flera av intervjupersonerna påtalar att de alltid har vetat om sin preferens. Jakob säger att *det har alltid funnits i mig*. Även om det har funnits en medvetenhet sedan ett tidigt stadie skiljer sig berättelserna åt om de första minnen och utvecklingen därefter. Karin beskriver det såhär:

Ja, jag har alltid varit intresserad av just smisk, det har jag varit jätteintresserad av. Men någonstans så förstod jag ju att det inte var accepterat av allmänheten så jag var ju väldigt såhär för mig själv med det. Jag tyckte att det var jobbigt förr, jag skämdes jättemycket för det, och det fick inte komma fram till något pris, det här var nog i ettan på gymnasiet. Men sen blev jag bara säkrare i mig själv generellt och jag fick någon sorts insikt att det gör väl ingenting, att folk nog inte bryr sig så mycket som man tror.

Lotta: Varför tyckte du att det var jobbigt tidigare?

Sara: Jag tror att jag kände att jag var ensam och hur ska jag nånsin bli lycklig i ett förhållande om jag inte hittar någon som är likvärdig mig. Jag kommer inte kunna leva med någon som inte har samma intresse som jag för jag kommer att vara olycklig och dö olycklig och det ville jag naturligtvis inte. Och det är så mycket annat i huvudet när man är 16, det är svårt på det sättet, man pratade mycket om sex och mina kompisar visste ju att jag alltid gillat ha sex men inte vilken typ av sex, det visste de ju inte.

Karin beskriver en utveckling av BDSM-utövandet från något som var jobbigt, genant och ensamt till att hon blev säkrare i sig själv och kom till insikten att ”det gör ingenting”. Trots att Karin alltid har haft preferensen har hon också vetat att det inte är accepterat av allmänheten. Något som även Sara beskriver:

Jag har liksom alltid vetat om det men jag har också alltid vetat, jag vet inte om det är instinktivt men jag har också vetat att det är något som man inte kan prata om med andra. Jag minns när man var sådär 10-11 år, då fnissade man och pratade om onani och sex men jag har liksom aldrig känt att det här är en del som jag kan dela med mig av. Det har jag liksom förstått att det är något som inte vem som helst kan ta till sig.

Jakob beskriver hur det har tagit honom flera år för att förstå vad dessa känslor handlar om:

Kan inte minnas den exakta första gången men vet att det var så tidigt att det var med min första långvariga flickvän vid 16-17 års ålder. Inget mer avancerat än lätt bondage och smisk på rumpan med handflata. Såhär i efterhand så vet jag att det alltid funnits i mig. Mina första sexuella tankar/fantasier handlade om dominans och bondage. Sedan har det tagit många år för att inse vad alla dom där känslorna handlar om och visst har man utvecklats något enormt på vägen.

Han fortsätter:

Det har utvecklats från att bara vara en uppsättning känslor som jag inte kunde sätta ord på eller på annat sätt beskriva till att nu vara en tydlig och stor del av mig. I början visste jag inte att det jag kände handlade om BDSM. Jag visste inte om det var OK med omvärlden eller ens om det var OK med mig själv. Jag kände inte till att det finns andra precis som jag.

Jag har gått ifrån att tycka min sexuella preferens är något konstigt och som borde undvikas till att välkomna den. Det har i sin tur lett till att jag tillåtit mig själv att se hela spannet av min preferens; nämligen att jag uppskattar alla delar av BDSM samt att jag har några fetischer.

Nordling (2009) använder de psykologiska begreppen ”egosyntonic” och ”egodystonic” i beskrivandet av huruvida utövarna i hans studie är tillfreds med sin BDSM-preferens eller ej. Termen egosyntonic refererar till då en persons beteenden, värderingar och känslor är i harmoni och accepterade av jaget samt i samklang med hans eller hennes syn på sig själv och mål i livet medan ”egodystonic” syftar till när motsatt förhållande råder. Utifrån Jakobs beskrivning kan vi se en utveckling från en ”egodystonic” till ”egosyntonic” personlighet; från att inte veta om preferensen var okej ens med honom själv till att välkomna och uppskatta den.

BDSM-communities, klubbar och sammankomster har skiftande betydelse, såväl mellan intervjupersonerna som över tid. Flera poängterar att de var mer aktiva på Darkside.se när de var singlar och då använde communityt för att finna en partner. Det finns också olika orsaker till varför ett engagemang finns, eller varför det undviks. Petra upplever en osäkerhet:

Jag är inte heller med i något community eller varit på the Mansion eller liknande, delvis beror det väl på att det finns en viss osäkerhet. Du vet, när man är ny på någonting så finns det så många olika uttryck och ord som man inte känner till så jag skulle känna mig osäker, på ett dåligt sätt. Sen är det väl så att jag inte, än så länge, har haft något behov av att skylta med det.

Karin beskriver att hon och hennes partner inte vill beblanda sig med andra utövare:

Nej, vi har tänkt att göra men av erfarenhet som min pojkvän säger så, människor som har fester här omkring är ganska fula och gamla och vi vill inte beblanda oss med dem. Vi vill gå med de som är i vår ålder och snygga och i Köpenhamn finns det ju klubbar man kan gå på och i Tyskland finns det ganska mycket. Vi har inte gjort det men vi planerar att göra det.

Garderoben eller komma ut?

Goffman (2010) menar att ett av de centrala beslut som stigmatiserade personer måste ta är huruvida de vill att stigmat ska bli känt eller ej. Det handlar om en ständig förhandling med sig själv; om man vill tala om det, spela teater eller ljuga. Man måste bestämma sig för vad man ska säga eller göra och mot vem man isåfall ska göra det. Hur och när samt var man ska göra det är också centrala delar. Denna avvägning stämmer väl överens med Tommys förhållningssätt. Han berättar att merparten av hans vänner vet om att han utövar BDSM men inte hans föräldrar och inte heller allmänheten i stort. Han fortsätter:

Skulle jag komma ut med det så kan det ju hända att folk ser mig som han som piskar folk eller nej det är inte så i folks ögon utan han som slår kvinnor, tyvärr är det ju så. Så det vill jag inte.

Tommy väljer att inte gå ut med sin preferens då han är rädd att bli betraktad som ”han som slår kvinnor”. Stiers (2003) resonemang om hur ett missbruksstigma upprätthålls av den sociala omgivningen är väl applicerbart även när det gäller ett BDSM-utövande. Stier beskriver hur omgivningens bemötande kan bestå av öppen avsky och en önskan om att beteendet bör såväl diagnostiseras som kriminaliseras. Detta bemötande beskriver många BDSM-utövare riktas även mot dem. Nedan reflekterar intervjupersonerna om att vara öppen med sitt utövande eller ej. Varken Petra eller Sara har behov av att allmänheten ska veta om deras BDSM-utövande. Petra säger dock att det finns en person som hon skulle vilja berätta för men inte förmår då hon är rädd för reaktionen:

Jag tycker, eller jag har inga behov av att vara öppen med det, skulle jag vilja prata om det med folk i allmänhet, som det här är något som folk bör veta, då kanske jag skulle se det som problematiskt. Men jag vet egentligen inte varför folk, till exempel på mitt jobb ska behöva veta hur jag har sex. Utan det är väl min mamma som är det största problemet, på sätt och vis skulle jag vilja prata med henne om det men å andra sidan är jag väldigt orolig för hennes reaktion.

Lotta: Vad skulle vara det värsta som skulle hända?

Petra: Att hon tycker det är äckligt och sjukt.

Lotta: I vilket syfte skulle du vilja att hon visste om det, varför är det viktigt för dig?

Petra: Nja, jag börjar väl känna att det är en så stor del av min person att det är en sak som hon borde veta.

Petra är rädd att hennes mamma ska tycka att det är ”sjuk och äckligt” men skulle ändå vilja att hon visste om det eftersom det är en integrerad del av vem hon är. Också Sara relaterar till sin mamma och hur mamman tror att det rör sig om misshandel:

Alltså jag har inget behov av det egentligen, att gå fram till folk och säga att hej jag heter Sara och jag har två karlar och de piskar mig båda två (skrattar). Jag har förståelse för att det sättet som jag lever på är lite jobbigt att förstå för den som inte är inne på det. Min mamma till exempel, jag har försökt att sondera lite grann, hur öppen hon är och hon förstår inte alls. Hon tror att det handlar om misshandel helt enkelt. Att det är en bortförklaring, att man som kvinna ... hon har absolut ingen förståelse för att det finns män som vill bli dominerade. Ja hon vet om hur mina tidigare sambos har betett sig, det gör hon ju. Jag tror helt enkelt inte, hon förstår inte. Hon försöker hitta förklaringar och då ligger det så nära till hands att man försöker vara till lags och att man accepterar mer än man tål och så vidare. Jag tror att hon skulle bli väldigt väldigt ledsen om hon fick reda på det. Jag tror att hon skulle må dåligt över att veta att det finns någon som hanterar mig på det sättet. Det skulle

hon göra och det är ju anledningen till att jag har valt att vara i garderoben. Det och min son.

Ett stigma försöks döljas inför de personer som står individen närmast och i synnerhet, menar Goffman (2010), de stigmatiserade individernas barn. Detta då barnen betraktas vara ytterst känsliga och som skulle ta allvarlig skada om de fick reda på stigmat. Från citaten kan vi dock se att denna hållning gäller även inför personernas föräldrar. Sara beskriver att hon har valt att ”stanna i garderoben” på grund av sin son men också på grund av sin mamma, då hon skulle bli ”väldigt väldigt ledsen”. Tommy och Petra beskriver en oro för att deras föräldrar ska uppdaga deras utövande:

Petra: Jag har såna här krokarna i taket, i mitt sovrum, som man kan binda rep i och varje gång som min mamma kommer på besök så är jag nervös att hon ska lägga märke till krokarna och börja fråga saker.

Tommy: Vi har regler som jag har bestämt och som sitter fint inramade i sovrummet. När våra föräldrar kommer tar vi dock bort det.

För de flesta utgör sovrummet det som Goffman (2006) kallar den bakre regionen. Här kan vi dock se hur den bakre regionen omvandlas till den främre då föräldrarna kommer på besök. BDSM-reglerna plockas ned och Petra är nervös över att hennes mamma ska se krokarna i taket.

Sara beskriver de brister hon ser inom rättsväsendet vad gäller sekretess och BDSM-utövande och påvisar ytterligare en dimension av konsekvenser som utövandet kan få:

Att man måste som undergiven vara beredd att outa sig om man ska kunna anmäla ett övergrepp som inte är rent sexuellt. Det finns så många sätt att gå över gränsen i ett BDSM-förhållande om man är oförsiktigt, det behöver inte vara sexuellt. Så om en domare behandlar fallet som misshandel så innebär det att jag måste acceptera att mitt sätt att leva hamnar på flashback och diskuteras av kreti och pleti och man visar upp bilder och allt det här för att det räknas som misshandel och då finns inte samma sekretess. Det här är något som jag ser är ett problem och likaså vittnesmål, de som vittnat och tagit sitt ansvar blir uthängda på flashback. Som att jag gillar att bli upphängd i väggen i tuttarna det är min grej liksom och med namn och personnummer och hela köret. Det där är ett problem.

Vissa stigmat behöver inte ha någon direkt inverkan för individens interaktion med andra, utan påverkar endast i den mån den stigmatiserade personen har försökt att hålla sin egenhet hemlig och känner sig osäker på om han kommer att kunna gå i land med det (Goffman, 2010). Det Sara beskriver kan få utgöra exempel på situationer då BDSM-preferensen kan bli allmänt känd och dessutom är bortom personens kontroll. Trots att intervjupersonerna inte

har något behov av att skylta med sitt utövande finns ändå situationer då de riskerar att bli ”avslöjade” varför denna risk ständigt följer dem. Sara fortsätter:

Jag har faktiskt funderat på om jag skulle prata med min läkare om det (utövandet, min kommentar). Förra sommaren så halkade jag i en slänt och satte mig i gräset alldeles precis, bara en decimeter från en trasig flaska och då tänkte jag att om jag hade skurit mig i skinkan så att jag hade behövt sy, ja då hade jag fått en hel del att förklara. Jag har funderat på att man kanske ska tala om det här, när man inte har skador. Som läkare måste det ju bli tydligare om jag kommer utan att söka någon hjälp och berättar, att det här är en del av mitt liv, tro inte att jag blir misshandlad.

Goffman (ibid) skiljer på statusymboler och stigmasymboler där de senare innebär en förnedrande brist och en nedvärdering av individen. Genom Saras citat kan vi se att stigmasymboler kan finnas också i en BDSM-kontext, då i form av blåmärken, stryptag och knivrispningar. Det är dock viktigt att påpeka att märkena blir stigmasymboler först när de blottas för någon oinvigd. Den som är undergiven relaterar ofta till märkena på kroppen som något fint och som något att vara stolt över.

Karin har en relativ lättsam inställning till omvärldens syn på BDSM och menar att de som inte skulle acceptera utövandet har hon ingen anledning att umgås med:

De flesta i vår omgivning är ju medvetna om det här, de tycker mest att det är roligt. Vi är inte öppna för våra föräldrar men våra syskon vet nog om det tror jag. Alla våra vänner vet det.

Lotta: Hur har responserna blivit?

Karin: De är mest intresserade och de som inte är det känner jag inte att jag vill umgås med.

En del i den moraliska karriären består av att personen börjar känna sig allt mindre besvärad av nya bekantskaper medan de gamla bekantskaperna känns alltmer aviga (Goffman 2010). Johan upplever att BDSM är en stigmatiserad företeelse och ser detta som problematiskt då han har ett behov av att få tala om sitt utövande. Schönnesson och Brattberg (i Månsson & Hilte 1990) menar att de psykiska störningar som observerats hos homosexuella troligtvis har mindre att göra med homosexualiteten i sig och snarare handlar om det minoritetsstigma som finns kopplat till homosexualitetens ställning i samhället. Detta resonemang kan vara relevant även när det gäller BDSM-utövande, vilket blir tydligt i Johans funderingar:

Sedan är det ju inte helt lätt att prata om då jag upplever att BDSM enbart existerar under radarn. Jag har själv ett stort behov att få prata om BDSM och mina fetischer. Då är det naturligtvis skönt att ha en partner som man varit öppen gentemot med sin läggning och som till viss del delar den med en. Men det finns absolut tillfällen då jag inte känner att jag kan

prata med min partner om detta. Hade behövt någon annan att diskutera med. Men vem? När det här är så stigmatiserat att enda stället man kan finna något sånär likasinnade är på Darkside och klubbar?

Goffman (2010) beskriver att den stigmatiserade individens relation till såväl andra personer med samma stigma som till formella organisationer är av central betydelse. Han menar att det finns å ena sidan en ambivalens och å andra sidan en känsla av samhörighet som gör att personens identifiering och samvaro med den egna gruppen varierar i intensitet. Relationens gestaltning beror på vilken grad av olikhet som finns mellan ”de normala” och ”de avvikande” men oavsett om den stigmatiserade gruppen är fullt etablerad med en ”vi-känsla” eller inte, är det i relation till denna grupp som den stigmatiserade individens utveckling och moraliska karriär behandlas. Detta blir tydligt i intervjupersonernas berättelser då samtliga pratar om och relaterar till Darkside.se; det största BDSM-communityt på nätet. Samtliga är eller har varit medlemmar där.

Reflektioner om varför en BDSM-preferens

Månsson och Hilde (1990) beskriver att den senare homosexualitetsforskningen har övergivit ett orsakslätande och övergått till att studera tillblivelseprocessen. Dessa tendenser kan även ses i forskningen om BDSM. Under intervjuerna blev det dock uppenbart att personerna har funderat mycket på varför de utövar BDSM. Under intervjusamtalen ställdes en öppen fråga; ”Varför tror du att just du har ett intresse för BDSM?” Till exempel Jakob svarade att en del av tanken med att han tackade ja att delta i studien var att få ta del av andra utövares erfarenheter men också för att få möjlighet att bättre kunna förstå sig själv. Jakobs resonemang ligger i linje med Plummers (1995, s 34) tankegångar om sexuella berättelser, där ett syfte kan vara ”to discovering who one really is”. Jakob fortsätter:

Jag vet faktiskt inte. I början, när jag snarare var rädd för min läggning än välkomnade den, så trodde jag den var en produkt av att jag växte upp i ett hem där det förekom misshandel, primärt av mig. Det är så lätt att dra den slutsatsen men jag kan inte skriva under på den. Allt jag gör i BDSM-väg är av lust och kärlek. Det finns inget våldsamt, bittert eller hatiskt att finna. Bara lust och vilja. Jag är en snäll och omtänksam person som aldrig skulle komma på tanken att utnyttja, slå eller på annat sätt göra illa någon. DET är däremot en produkt av det hem jag växte upp i. Konstigt nog.

I den senare forskningen har BDSM alltmer kommit att ses som ett konstruktionistisk och socialpsykologiskt fenomen istället för att betraktas som en individuell, medfödd och psykisk åkomma. Dock, poängterar Nordling, bör dialogen mellan olika synsätt hållas igång för att nå förståelse för sexualitet. Det kan till och med vara så, fortsätter Nordling att SM-sex har en

biologisk och genetisk komponent, något som Stark et al (2005) lyfter och argumenterar för i en artikel. Karin känner väl igen sig i detta resonemang, hon säger:

Ja, det här har jag tänkt på hur mycket som helst. Jag tror att det är slumpartat, ungefär som homosexualitet. Jag tror att det är något som naturen bara väljer fram, jag tror inte att det styrs av någonting. Det är möjligt att det är så hos vissa, att vissa upptäcker det väldigt sent i livet och att jo men det här var ju spännande. Men för mig, som har haft det i hela mitt liv, jag är född så här. Jag har inte blivit påverkad av mina föräldrar på något sätt, eller av någon annan. Jag har alltid varit intresserad av just smisk, det har jag varit jätteintresserad av. Så fort det var något på tv eller i böcker så letade jag efter det aktivt, jag ville ta det till mig. Jag ritade egna bilder av det. Men någonstans så förstod jag ju att det inte var accepterat av allmänheten så jag var ju väldigt såhär för mig själv med det. Och när jag var i tonåren så trodde jag ju att det var något fel på mig men ja tack vare internet så fick jag information.

Lotta: *Genom communities?*

Karin: Ja, det fanns inte riktigt då, det fanns informationssidor, främst amerikanska, dem läste jag jättemycket. Darkside kom väl 2005 och jag blev medlem direkt trots att man inte får det för man måste vara 18 år, jag är 23 år nu och jag har varit medlem sedan dess och det var också där jag träffade min nuvarande pojkvän.

Plummer (1995, s 33) påpekar att sexuella berättelser ofta påminner om varandra och att “*there is a self-consciousness at work here which scans the past life for clues to one’s sexual being*”. Han beskriver ett sökande i tidningar, böcker och bland experter efter ett språk och en mening för att få klarhet och förståelse men också återblickar i barndomen för att hitta svar. Ofta finns signifikanta andra som får en central roll i berättelserna. Plummers beskrivning stämmer, som vi kan se, väl in på intervjupersonernas berättelser om BDSM-utövandet. Ofta får en person en betydelsefull plats, inte sällan han eller hon som introducerade dem in i BDSM-utövandet, vilket exempelvis Tommy beskriver:

... och hon hade det som intresse och frågade om jag ville göra lite BDSM-inriktade saker med henne och då hade jag inte testat det så jag sa ja, det vore ju trevlig att testa på. Och där verkligen fann jag det, det var ju jättetrevligt, det var hon som drog det ur mig.

Tommy funderar om det kan finnas något samband mellan hans pornografinyttjande och intresse för BDSM, han fortsätter:

Jag vet inte men det kan ha med att jag är lite porrskadad, det var väldigt mycket porrtittande som ung. Min starka sexdrift kommer nog därifrån, inifrån också så klart men det kanske kommer därifrån också kan jag tro, att man blev mer utsatt för det, att se det hela tiden, då vill man ju testa själv också. Så var det väldigt trevligt och då vill man ju fortsätta göra det, så jag tror att det kommer därifrån.

Petra har funderat mycket över varför hon utövar BDSM och tänkt i banor som att ”hon är störd på något sätt” och att det är något som är ”fel på en” om man får klicka av att bli slagen:

(Lång suck) Ja, det där är något som jag har funderat jättemycket på. Så har jag haft mina stunder när jag har tänkt att det är något fel på mig, att det är för att jag är störd på nåt sätt. Det kan ju hända att det inte beror på något särskilt eller ingen yttre påverkan. Sen har jag också läst att smärta och lustcentrat överlappar varandra och då beror det på ju saker som händer i hjärnan och då är det inget som kommer utifrån. Fast det leder ju samtidigt till tankar sådär att det är något fel på en om man tycker att det som man får en klick av är att bli slagen.

Hon fortsätter:

Alltså jag har ju haft i säkert tio år en sån här tanke i bakhuvudet att jag tror att jag har blivit utsatt för någon form av sexuellt övergrepp när jag var barn fast som jag inte kommer ihåg. Det har hänt också att jag har fått såna här jättesnabba minnesblixtar av vissa typ dofter eller lukter eller miljöer sätter igång något och jag mår illa och blir upprörd. Sen var det jättekonstigt när jag var hos gynekologen för någon månad sen, så ställde han nån fråga om jag hade varit utsatt för övergrepp eller våldtäkt och tittade på mig på ett sätt som han förväntade sig att jag skulle berätta någonting. Du vet, de kan ju se om man har fått någon skada som har läkt ihop konstigt. Jag har i princip i hela mitt vuxna liv upplevt smärtor vid samlag och jag undrade, varför tittar han på mig på det där sättet jag borde ha frågat honom om han ser någonting som jag inte vet om.

Vi kan se genom citaten ovan att personerna går tillbaka till upplevelser, ibland av destruktiv art, och med en undran om det har påverkat deras sexualitet och preferens för BDSM.

Nordling (2009) poängterar att det hittills inte har gjorts någon studie som undersöker ett eventuellt samband mellan upplevelser från barndomen och sexuella uttryckssätt bland icke-kliniska BDSM-utövare.¹³ Studier har gjorts av fallbeskrivningar, i en klinisk kontext, där samband har konstaterats. Men, fortsätter Nordling, sambandet mellan utövande hos personer som är nöjda med sin BDSM-preferens och traumatiska upplevelser i barndomen förblir en öppen fråga tills empirisk forskning fokuserar ämnet.

Saras svar skiljer sig från övriga när hon beskriver att hon inte har haft något behov att fundera över varför hon har ett intresse för BDSM:

Jag vet inte, jag har liksom aldrig riktigt funderat över det. Jag känner ju lite grann att det är lite av en gåva. Jag kan ju njuta på ett helt annat plan än vad jag märker att många som bara har vaniljsex kan göra.

¹³ Personer som ej har sökt vård på grund av problem med sin BDSM-preferens.

Hon fortsätter:

Min första sambo slog mig när jag valde att lämna honom och min andra sambo var väldigt väldigt elak, han vågade aldrig slå mig rent fysiskt men han sysslade istället med psykisk terror och materiell misshandel, han kastade bort mina saker och förstörde mina kläder och såna saker. Det här höll mig tillbaka väldigt mycket, när jag väl släppte på det och släppte lös det här intresset så var jag först inte alls intresserad av smisk, just för att jag var livrädd för våldet. Jag liksom kunde inte koppla lös det på samma sätt. Men efter ett tag så blev det så tydligt att det här är inte samma sak och det väcker inte samma saker. Jag tänker inte ens, även om jag har blivit misshandlad på riktigt, min första sambo han dunkade mitt huvud i golvet och skrek att han skulle ha ihjäl mig. Jag såg för jävlig ut när jag kom därifrån, jag fick laga tänderna och han vred ett av mina fingrar ur led. Jag menar, jag tänker liksom inte ens på det, för det är så långt ifrån varann.

Lotta: Även om det kan vara samma sorts handlingar som sker?

Sara: Jo, för att jag tror att jag skulle ju aldrig låta mig domineras av en man som inte har kontroll, där är det en jättestor skillnad, att det alltid finns hela tiden en kontroll.

Lotta: Tror du att BDSM kan vara ett sätt att bearbeta tidigare traumatiska upplevelser genom att man själv har kontrollen?

Sara: Jag kan förstå vilken tanke de har, jag känner ju folk som gör de här sakerna både inom ramen för BDSM men även utan att ha ett BDSM intresse. Kanske att man har ett sexuellt missbruk just för att man har blivit utnyttjad. Så jag är absolut inte främmande för de här tankarna men samtidigt så är jag väldigt glad över att jag vet om att det här är något som har funnits med mig ända sedan jag var liten så att jag vet att det här är inte någonting som har blivit, det är ingen skada jag har, det är något som alltid har funnits, däremot så har min första sambo tagit en stor del av det här ifrån mig, just för att han gjorde det omöjligt för mig att uppskatta den masochistiska delen av det på väldigt väldigt länge. Men sen så började jag inse att jag uppskattade smärta som inte var distribuerad på ett våldsamt sätt. Mera nypa, klämna, vara bunden på ett hårt sätt så man fick ont i armar. När jag förstod att jag tyckte om smärtan och att den var upphetsande så kunde jag släppa på de andra grejerna och våga testa smisk och sånt. Sen så har det ju byggts upp mer och mer så nu känner jag väl att jag är på en nivå där jag själv trivs.

Sara beskriver att hon tidigare har levt i förhållanden där hon har blivit misshandlad, såväl psykiskt som fysiskt. Trots att det kan vara samma handlingar som sker i hennes nuvarande förhållanden, inom ramen för BDSM, är hon tydlig med att påpeka att det är en stor skillnad och där skillnaden består av kontrollen.

Sadomasochism har tagits bort ur diagnossystemet ICD-10 och den gängse attityden är att sadomasochism inte ska betrakta som en psykisk sjukdom. Intervjupersonerna anser dock inte att borttagningen har haft någon personlig betydelse för dem. Petra säger så här:

Nej, det är väl kanske inget som jag känner rör mig direkt. Jag tror inte att jag skulle ha tänkt på det om det fortfarande hade varit en psykiatrisk diagnos, nu är jag ju redan psykiskt

sjuk men jag skulle ju inte klassa mig som mer psykiskt sjuk om det hade varit en diagnos. Men jag kanske har en helt annan inställning till diagnoser än vad andra människor har.

Att gå emot den rådande jämlikhetsdiskursen

Ofta nämns BDSM i en kontext av ytterligheter, inte sällan i samma mening som avvikande, våldsamt och kvinnoförnedrande. Sara reflekterar över detta:

Det har diskuterats om man kan gilla smisk samtidigt och samtidigt vara feminist och även det här; har jag rätt att njuta av det här när andra kvinnor blir misshandlade. Och jag har ju sluppit den skamgrejen eftersom jag har haft både och, jag har ju varit en av dem som blivit misshandlad så har jag aldrig behövt grina för andras skull.

I alla relationer finns en maktdynamik, dock oftast uttalad och iscensatt genom roller som vi ikläder oss utan att nämnvärt reflektera över det. Men då denna maktdynamik i en BDSM-relation faktiskt är uttalad är det intressant att undersöka i vilken utsträckning den påverkar parterna samt om de aktivt reflekterar över den. Sara menar att det är en skillnad mellan BDSM-världen och ”vanilj-världen” då det finns en större medvetenhet och ett större ansvar för sitt eget beteende bland dominanta män. Hon säger:

Men jag måste ju säga att bland de som är dominanta så finns det, eller jag ser ett mycket större engagemang mot misshandel och mot våldtäkt och en större medvetenhet än bland mina vaniljkompisar. Man har den här medvetenheten till skillnad från vaniljvärlden där man inte riktigt bryr sig om vad tjejerna tycker, där ska man vara macho och cool medans man faktiskt inser att man har ett ansvar för sitt eget beteende inom BDSM-världen. Jag måste ju säga att jag är betydligt tryggare bland dominanta män än bland vaniljkillar ute på krogen. Jag skulle ju exempelvis aldrig få en hand i röven på ett BDSM-party. Aldrig.

Trots att ett BDSM-party utgör ett sexuellt sammanhang där personer träffas genom gemensamma sexuella preferenser och intressen, är regleringarna av vad som är tillåtet och inte tillåtet påtagliga. BDSM-världen kan liknas vid en subkultur med tillhörande regler och normer där en rak kommunikation och uttalade överenskommelser löper som en röd tråd. Det dominanta BDSM-beteendet har i vissa sammanhang försökt att förklaras som ett sätt att hantera våldsimpulser, jag frågar Sara hur hon ser på det:

Jag tror absolut att det finns den typen av personer inom BDSM-sfären, för det finns ju relationer som går på tok. Visst finns det kvinnomisshandlare som gömmer sig bland dominantanter och det finns även mansmisshandlare. Jag tror att det är något som man får leva med helt enkelt, det går att gömma sig ganska länge under falskt flagg, på något vis så måste man vara uppmärksam och erkänna att det är så för annars blir det lite som bögekulturen hade det förut, där pedofiler drog nytta av bögekulturen för att kunna gömma sig. Det måste

man vara medveten om att det här kan hända, jag tycker nog att det finns en ganska bra medvetenhet inom BDSM men det är klart, det finns väl säkert de som tycker att misshandel kan vara BDSM.

Saras reflektioner är helt i linje med Nordlings (2009) då han poängterar att även om merparten SM-utövare är tillfreds med sin preferens bör man vara medveten om att det finns en liten del som inte är det och där konsekvenserna av utövandet riskerar att bli destruktiva, såväl för personen själv som för hans eller hennes partner/s.

En fas i det som Goffman (2010) kallar den moraliska karriären är att personen tar till sig de identitetsföreställningar som råder i samhället i stort och en allmän bild av vad det skulle innebära att vara stigmatiserad för att vid nästa fas erfara vad det innebär för honom eller henne personligen att vara drabbad av stigma. Detta innebär alltid någon form av konsekvenser i personens självvärderingssystem. Jag frågar Tommy om han har upplevt det som problematiskt att han är man och intar rollen som dominant, utifrån den generella synen på och normer för jämlikhet. Han säger:

Nej, jag har aldrig känt så, jag har aldrig ens upplevt lite av det så jag kan inte ens relatera till hur hemskt det skulle vara. Men jag kan tänka mig. Men det har jag aldrig känt och det är skönt.

När Tommy säger ”men jag kan tänka mig” kan vi tolka det som att han befinner sig i den första fas som Goffman beskriver. Han har inte själv upplevt ”hur hemskt det skulle vara” och kan därför inte relatera till det personligen. Han har således inga subjektiva negativa erfarenheter av att vara man och samtidigt inta en dominant roll. Det har däremot Saras ena man, Markus. Nedan berättar hon om hans ”karriär” och den väg till acceptering av de delar hos honom som inte stämmer överens med de normer och värderingar i samhället i stort och i synnerhet inte i de kretsar som han vistats i:

Han har haft lite problem med sin läggning. Han är en övertygad feminist och det har inte riktigt gått ihop med att han vill piska kvinnor och dra dem i håret över golvet (skrattar). Och han är ju väldigt väldigt förtjust i oralsex och att tvinga sig ner i halsen på en tills man inte kan andas. Det går han ju igång på väldigt mycket. Och det har ju inte funkat för honom, han har ju trott att han är en våldsmän och han har ju rört sig i de här ungvänster-kretsarna och gjort en bild av sig själv som ett monster tills han på nåt vis insåg att det finns kvinnor som uppskattar det här. I den vevan så förstod han att han vill inte våldta en kvinna utan vill ha en kvinna som vill bli behandlad på det här sättet.

Den fas i den moraliska karriären då personen inser att han har ett stigma är särskilt intressant, menar Goffman, då det i regel innebär att personen försätts i en ny relation till

andra personer som har samma stigma som han själv vilket kommer att utgöra grunden för personens följande utveckling. Sara fortsätter:

Och sen har han förstått att det har inte med jämställdhet och kvinnoförakt att göra för han vill ju inte göra de här sakerna för att jag är kvinna utan det är ju för att jag är undergiven. Det är ju därför, han vill ju inte göra det med vilken kvinna som helst och han vill ju absolut inte försöka göra gällande att det här är modellen, att såhär ska alla leva, att det här är rätt sätt att leva, utan det här är rätt sätt att leva om man tänker på det här. Och han har ju absolut inga problem med dominanta kvinnor, snarare tvärtom och inte heller några problem med undergivna män. Det är liksom inte en fråga om könsroller och jämställdhet utan snarare om tändningsmönster.

Sara beskriver Markus som en övertygad feminist och hur han, från att ha sett sig själv som ett ”monster” och en ”våldsman”, hittat en väg att förena sin BDSM-roll som dominant med synen på sig själv som feminist. Genom att träffa andra likasinnade beskriver Sara hur han insåg att det faktiskt finns kvinnor som uppskattar detta och att det snarare handlar om tändningsmönster än könsroller och jämställdhet. En viktig skillnad mellan det psykodynamiska synsättet och det senare samhällsvetenskapliga perspektivet är definitionen av begreppen masochism och sadism. Den dynamiska läran bygger på en essentialistisk grundsyn där den sexuella sadomasochismen hänger tätt samman med en identifiering av personen. Något som illustreras av Fromm (1976) som menar att en sadist njuter av att skada andra oavsett om det är sexuellt eller i livet övrigt och en masochist agerar med undergivenhet i alla situationer då hon *är* en masochist. Fromm ser de sexuella handlingar där en annan människa blir föremål för förakt, skadelystnad och maktbegär som de verkliga sexuella perversionerna *då de perverterar en livsfrämjande impuls till en livsförkvävande (s 309)*. Denna essentialistiska syn har kritiserats inom den samhällsvetenskapliga forskningen och Weinberg (2006) konstaterar i sin forskningsöversikt att dominans och undergivelse utanför den sexuella arenan inte upplevs som ett kriterium för sadomasochism av utövarna själva.

Studier som mer djuplodat beskriver mäns upplevelser och erfarenheter av att inta en undergiven roll saknas fortfarande i forskningen. Cutler (2003) påpekar att många män som profilerar sig som undergivna upplever preferensen som problematisk och att det kan bero på dess oförenlighet med de sociala normerna som beskriver hur en man bör vara. Damons (2002) studie visar att män som profilerar sig som undergivna har mer sexistiska attityder än män som definierar sig som dominanta. Nordling (2009) påtalar att masochistiska män bär på en stor känsla av skam och har svårt att finna kvinnor som vill dominera dem, något som

ligger i linje med det Sara beskriver. Hon har fått en del förfrågningar på Darkside.se av män som vill bli dominerade:

De vill vara städslavar där det inte på något sätt är sexuellt utan de vill att jag ska förnedra dem genom att tvinga dem att städa. Liksom det handlar inte att klä av sig eller på något sätt röra vid dem eller titta på dem när de rör sig själva. Och inte heller någon viss typ av klädsel. Fast jag har inte nappat på det, visst skulle det vara trevligt om någon kom och städade hos mig, skratt, men det känns som att, jag är ju inte dominant och det skulle vara att utnyttja. Självklart så skriver de till mig för att de inte har någon kvinna som kan dominera dem, jag menar de vill väl i första hand ha en domina. I brist på dominans så vänder de sig till mig.

Det faktum att masochistiska män har svårare att finna en partner kan vara en förklaring till att männen återses bland sexköparna (Carlström, 2010). Tidigare studier (Milrod, 2010; Stein 1974) visar att cirka 12 procent av de sexköpande männen har haft ett möte innehållande BDSM med en prostituerad, i rollen som undergiven. Sara beskriver vidare att det är inte ”på något sätt sexuellt” vilket är i linje med resultatet från min masteruppsats 1. Dock poängterades där att även då aktiviteterna i sig inte var sexuella så fanns en sexuell underton. Endast en av de 96 män som köpte BDSM-tjänster av en eskort efterfrågade samlag, övriga efterfrågade andra sorters tjänster som exempelvis rollspel innehållande dominans och undergivelse, förnedring, fysisk smärta och disciplinering. Mötet med en eskort kunde också vara i ett rent terapeutiskt syfte (Carlström, 2010).

5:4 Den sexuella praktiken

Samtliga intervjupersoner menar att BDSM i hög grad har med sexualitet att göra även om utövandet kan bestå i så mycket mer än bara den sexuella akten. Men vad ingår egentligen i den sexuella BDSM-praktiken? Tänker alla BDSM-utövare på samma saker? Förekommer ”vanligt sex” i BDSM-relationer? Vilka redskap och vilken typ av kläder används? I detta kapitel kommer den sexuella praktiken att beskrivas.

BDSM kontra ”vaniljsex”

Flera av intervjupersonerna berättar att de aldrig har sex utan BDSM-inslag utan istället sker BDSM-sex av olika grader vilket skiljer sig från tidigare studier där merparten av informanter alternerade BDSM-sex med så kallat vaniljsex (Nordling 2009; Cutler 2003). Inom BDSM-världen benämns den sexuella praktiken ofta som en session. Karin vänder sig dock mot denna benämning och säger:

Vi är väldigt emot allt det där, som nu ska vi ta på oss nätbrynjan och gå ner i dungeon, det känns bara nää. Nej, vi säger väl; ska vi knulla och så gör vi det. Och vi har ju aldrig någonsin vaniljsex. Det händer inte. Vi har haft det någon gång, för han tycker att vi inte får glömma bort hur det känns, men det ger mig ju ingenting.

Fantasier har en central plats i utövandet, något som även framkommer i Cutlers (2003) studie. Intervjupersonerna påpekar att det är vanligt att den som agerar i rollen som undergiven förväntar sig att hans eller hennes fantasier ska uppfyllas och att den som dominerar ser det som sin uppgift att fantasierna omsätts till verklighet. Sara säger:

Han är väldigt bra på att locka ur mig mina fantasier och tankar och omsätta dem till något som är hans och det är väl i princip det jag söker. Jag vill liksom inte beställa ett scenario, jag vill ju bli dominerad, jag vill ju självklart att mina partners ska ta hänsyn till mina fantasier och till det jag vill uppleva också men jag vill ju framförallt tjäna dom det är ju det jag går igång på, inte att de ska serva mig.

Petra resonerar som följande:

Jag tycker att jag har delat med mig så mycket av mina fantasier men som han inte lägger på minnet. Så sa jag någon gång, lite ironiskt, att jag kanske skulle skriva ett manus till dig. Och han sa att jo det skulle vara jättebra ... (skrattar). Men för mig är det ju såhär att det skulle inte bli någon spänning eller några överraskningsmoment om jag skriver ner exakt vad han ska göra och säga.

Det Petra beskriver känner Sara väl igen från andra BDSM-utövare:

Det är otroligt otroligt vanligt att undergivna kvinnor förväntar sig att deras män ska vara tankeläsare på något sätt. Man vill inte toppa från botten, det vill man absolut inte göra, men samtidigt vill man ha alla de här upplevelserna och fantasier och det blir som; men kan han inte fatta att han ska göra det här.

Rollekar, redskap och klädsel

Redskap eller leksaker används av samtliga intervjupersoner, något som också tidigare studier konstaterar är vanligt bland BDSM-utövare. Dock skiljer det sig vilken typ av attribut som används och i vilket syfte. Sara säger skrattande att Ikea och Clas Ohlson utgör de bästa inspirationskällorna för fantasin:

Vi har ju det berömda Ikeaverktyget, "omsorg", ett skohorn som ser ut som en orm. De finns i glada blanka färger och det gör apont. Det går sönder om man slår för hårt men det kostar ett nytt bara tio spänn (skrattar). Ikea är Sveriges bästa BDSM-butik. Eller när man slår upp båtillbehören i Clas Ohlson-katalogen då kommer inspirationen.

Johan: Läderhuva, bojor, kedjor & lås, piska, paddel, clamps/nypor, vibrator...

Tommy beskriver redskapens symboliska funktion. En piska används inte enbart som ett verktyg för att distribuera smärta utan ”det är en annan ton att hålla i en piska”. Piska kan användas i såväl bestraffningssammanhang som i ren sexuell njutning:

Tommy: Vi har två nattdukslådor fulla av leksaker, i vår BDSM-låda finns handklovar, analpluggar, paddlar, rep och sånt där. När det gäller bestraffning då vill jag använda redskap, eller handen. Men vi brukar använda redskap, det är viktigt, det är en annan ton att hålla i en piska och piska med den. Och kläder också, det är viktigt. När vi lekar rollspel.

Vanlig klädsel inom BDSM är plagg av lack, latex och läder men även i dessa sammanhang är givetvis klädsel en smaksak och klädstilen personlig, Tommy tycker rent av att denna typ av kläder är avtändande:

Till killar finns det så otroligt lite, det är lite taskigt. Men när man tänker BDSM så är det ju lack och läder men det är inte min grej alltså, det är till och med lite avtändande. Så naken eller kostym.

Nordling (2009) kunde urskilja tydliga mönster vad gäller BDSM-aktivitet och beteende bland informanterna i hans studie. Dessa delades in i fyra övergripande grupper: hypermaskulinitet, smärtframkallande, fysisk förhindran samt förnedring. Majoriteten av kvinnorna i studien föredrog aktiviteter som inkluderade förnedring. Detta stämmer dock inte in på Sara, hon säger:

Jag går inte alls igång på de här extremförnedrarna. Som säger ahhh jag ska spotta på dig ditt luder.. men jaha liksom, det är inte så att jag anser att det är fel på något sätt för om man tänder på det så är det ju okej men för mig känns det som jaha varför vill du ha sex med mig då om du tycker jag är så jävla värdelös, gå och runka istället (skrattar).

Sara beskriver vidare upplevelsen av olika nivåer av smärtframkallande aktivitet. När hon deltog i s k knifeplay upplevde hon en oväntad, stark och meditativ känsla:

Jag överraskade mig själv faktiskt med att uppskatta knifeplay, vilket innebär att man blir bunden och och ens partner rispar en med en knivsegg. Jag trodde absolut inte, jag tänkte mest att det här är ett sätt att distribuera smärta som jag inte har provat medans det liksom var rent meditativt. Det var en väldigt stark upplevelse som kom helt och hållet oväntat.

För Karin är förnedringslekar det primära, smärtan ser hon som en effekt av förnedringen:

Jag gillar verkligen så här, ganska oldfashion, over the knee-smisk. Det är mitt primära, det är min stora grej. Jag har inget emot att bli fastbunden men det ger mig inte så mycket. Många, det tycker jag nästan har varit det största problemet när jag har träffat andra, att många killar gillar såhär kedjor, klämmor och annat mög och det är ingenting för mig alls, om jag var tvungen att välja så skulle jag välja förnedring. För smärtan är bara en effekt av det. Jag tycker att det ska vara såhär stygg flicka, att det är på den nivån. Och ja det gör vi, mycket örfilar, mycket dra i håret, mycket skällsord. Förnedrande ord typ hora, slyna, allt

som har med det att göra. Även rapesex, jättemycket rapesex. Sen klär vi ut oss. Jag klär ut mig till skolflicka, maid. Mest för att vi tycker det är jätteroligt att leka, vi är jättebarnsliga båda två. Det är därför vi håller på så, vi tycker om att testa.

BDSM-aktivitetens betydelser och funktioner

Samtliga intervjupersoner berättar i kraftfulla ordalag om det de upplever under BDSM-utövandet. Återkommande ord är adrenalinkickar, att komma i trans, att bli hög, en urladdning och wow-känslor. Men också; trygghet, lugn, lycka och att vara i nuet är ord som intervjupersonerna använder för att beskriva sina upplevelser. Samtliga anser att BDSM är en central och viktig del i deras liv. Karin, till exempel menar att hon inte kan leva utan BDSM och jämför det med andra nödvändiga behov:

Det ger mig framför allt mer sexuell stimulans. Det gör att jag känner mig som en mer harmonisk person, än jag gjorde innan. Jag känner att det här är jag. Jag kan inte leva utan detta, jag behöver det här lika mycket som att jag behöver äta, eller något annat. Jag mår bra av detta. Jag har försökt att leva i andra relationer men det funkar inte, jag skyllde på en massa andra anledningar då men jag tror faktiskt att i grunden att det var detta. Att jag var så missnöjd med sexlivet så att jag bara släppte det. Att jag tänkte att det går inte att ha det såhär resten av mitt liv. Det går inte. Så nu testar jag hur det är att vara med någon såhär och känns helt fantastiskt bra, jag har aldrig mått så bra som jag gör nu.

Petra berättar om en bakgrund av psykiskt dåligt mående men att hon har blivit hjälpt genom terapi. BDSM för henne ger en känsla av lycka och lugn:

Alltså, då när jag fick rätt diagnos fick jag rätt sorts medicin och det förändrade mitt liv totalt. Jag blev som en annan människa, det blev helt rätt från början. Jag har perioder när jag mår dåligt, för ett år sedan så höll jag på att gå in i en psykos helt mitt i allt, men sådär rent allmänt så mår jag bra och fungerar som vilken annan människa som helst och kanske till och med bättre. KBT-terapi (kognitiv beteende-terapi, min kommentar) som jag gick i tre år hjälpte mig jättemycket, den har gjort att jag känner mig själv bättre och är bättre på att se vad som händer i mitt psyke och varför.

Lotta: Utifrån den här bakgrunden, anser du att BDSM fyller några funktioner för dig?

Petra: Ja, du vet det är som fallskärmshoppning eller utförsåkning eller vad som helst som ger adrenalinkickar, det känner jag passar in bäst på mig, det är en adrenalinkick som samtidigt, vad ska man säga, utsöndrar hormoner som ger lust och trygghet och det ena med det andra så det blir värsta hormoncocktailen som gör att man blir alldeles hög. Sen, det ger en känsla av välbehag. Vad kan jag jämföra med ... som kanske som när man äter något riktigt gott eller sitter på en solvarm klippa i solnedgången, du vet såna där känslor som gör att man blir lycklig och lätt om hjärtat och är bara i nuet. Det ger liksom ett behagligt lugn.

BDSM-aktiviteten och stunden efter en session beskrivs av intervjupersonerna som mycket viktig för intimiteten och närheten i en relation. En beskrivning som är i linje med såväl Cutlers (2003) och Sagarin et al (2008) studier. Petra säger såhär:

De första gångerna som han smiskade mig till exempel så var det en jättestark känsla, faktiskt så stark att jag började må illa, jag mådde fysiskt illa och det snurrade i huvudet och då behöver man någon som håller om en och som säger att man är jätteduktig och du är jättefin.

Petra beskriver en stark känsloupplevelse. Tidigare studier har påvisat fysiologiska förändringar i kroppen efter en session; Sagarin et al (ibid) kunde se en ökning av hormonerna kortisol och testosteron hos de kvinnor som intog en undergiven roll under en session. Tommy resonerar huruvida betydelsen av närhet stunden efter skiljer sig mellan undergivna och dominanta eller inte:

Det bästa med BDSM är nog dominansen, först tänkte jag säga maktkänslor, fast det känns fel att säga, jag vet inte varför. Men att få vara dominant över henne, att smiska henne när hon varit stygg, det är en sån här wow-känsla. Sen efter att hon har varit stygg och har blivit smiskad då brukar vi ligga och gosa och jag håller om henne. Det är ett rätt märkligt stadie, alla kvinnor som jag har testat med, efter en bestraffning ... det är nästan som de kommer ur en trans som de vaknar upp efter att ha svimmat, väldigt sårbara. Hon vill att jag håller om henne, och säger att allting är bra och låter henne komma tillbaka till verkligheten. Det är ett helt annat stadie hon kommer till.

Lotta: Hur påverkas du?

Tommy: Alltså jag skulle nog bara kunna sluta och så är det inte mer med det. Jag kommer nog inte in i ett annat stadie, som kvinnor gör, jag vet inte hur det är med andra män, de har jag inte sett. Men jag gör inte det. Det är nog bara så här jag är, kanske är jag såhär hela tiden eller så är bara BDSM något som jag gör.

I Sagarin et al studie kunde forskarna inte se hormonella förändringar hos de dominanta som tillhandahållit stimulationen, vilket kan vara en förklaring till Tommys funderingar om varför han inte har samma behov av intimitet som hans flickvän har. Karin beskriver en total urladdning, en upplevelse av att ha varit splittrad och behovet av någon som binder ihop det:

Det är en väldigt viktig stund, särskilt efter att man har blivit straffad. Man kan bara inte lämna någon som är undergiven och bara gå därifrån, det går inte för det är så mycket känslor, det är så upprört som det hela är, så då blir han verkligen såhär jättegosig och kramas och pussas jättemycket och det behövs, det är som en total urladdning som sker i hela kroppen. Det känns som en orgasm på många sätt fast ändå starkare känslomässigt. Man är så splittrad så man behöver någon som binder ihop det. Därför tycker jag att det är svårt att utöva BDSM med någon som man inte känner något för faktiskt.

Gränssättning och kommunikation

Karin berättar om situationer i sin nuvarande relation då vikten av kommunikation blir särskilt tydlig:

Sen till exempel om vi har bråkat med varandra på riktigt, då vi verkligen inte är överens om något och han försöker att lösa det med att slå till mig eller såhär; ner på golvet. Och jag säger att; nej jag tycker inte som du om det här på riktigt och då backar han direkt och säger förlåt då gör vi så här istället och vi pratar.

Lotta: Så då gör man en åtskillnad på själva BDSM-utövandet och när det är på riktigt i konflikter, då gäller inte BDSM-rollerna?

Karin: Nä, jag tror att det gör det för många andra par men för mig funkar det inte så, jag är nog för självständig för det tror jag. Jag vet inte för ibland är det inte så, det beror helt på hur jag känner vid det tillfället. Vi har inte varit ihop så länge heller så vi försöker fortfarande pejla in våra roller, vi vet ju inte exakt var våra gränser går än och vi testar ju många olika saker hela tiden och vad som passar för oss och det här är ett sätt att testa vad som är okej för mig.

Som synes är kontexten, ritualen och rollscenen centrala delar inom BDSM och där samtycket är av yttersta vikt. För att åter tala med Goffman (2006) kan personerna beskrivas stiga in på en scen, där andra normer gäller och där spelreglerna redan är uppgjorda. För en utomstående betraktare skulle ovanstående situation troligtvis tolkas som ett gräl som leder till ren och skär misshandel. Det som skiljer är dock samtycket. Om detta missbrukas och gränsen överskrids övergår uttrycken till att vara våldsmässiga. Men när Karin inte vill lösa konflikten genom en iscensättning av BDSM backar hennes pojkvän och de pratar istället. Ibland, menar Karin kan BDSM-utövandet vara ett sätt att lösa konflikter på; ”det beror helt på hur jag känner vid det tillfället”.

Samtliga intervjupersoner har någon form av säkerhetsord för att vara försäkrade om att båda är bekväma i det som sker. Eftersom rollspelandet kan bestå av exempelvis s.k. rapeplay där ord som ”sluta”, ”nej” och ”det gör ont” ingår i leken används istället ofta namn på färger. Cutler (2003) konstaterar i sin studie att det ligger en stolthet i att kunna ”läsa” sin partner och att kunna utforska varandras behov till det att båda är tillfredsställda. Något intervjupersonerna också ger uttryck för:

Sara: När han gör saker som är väldigt, kanske inte extrema, men prövande för mig så kan han före då kolla så jag är med och tvinga mig att säga vad jag har för säkerhetsord och det ger en sådan dimension och det han gör egentligen är att väcka upp mig så jag vet att jag kan stoppa det här. Han påminner mig att jag kan stoppa det när jag vill. Men samtidigt så är det också en påminnelse att det här är något som jag underkastar mig på samma gång.

Vi har det helt vanliga, rött, gult och grönt. För att det ska vara behändigt helt enkelt. Och grönt är en säkerhet för honom för han frågar ju om det går bra och så ibland om han är tveksam. För han är ju medveten om också att det kan hända att jag hamnar i ett tillstånd där det är svårt för mig att förmedla ett stoppord. För att jag kan bli så tagen av situationen så jag flyter iväg lite och då vill han ju försäkra sig om att det är okej.

Lotta: Har det varit någon gång som du har sagt rött?

Sara: Ja det var en gång som han missade med piskan han skulle liksom slå precis på ovansidan av skinkorna men hamnade han lite snett så den här piskan liksom lindade sig runt kroppen och slog på framsidan av magen och det gjorde så jävla ont men då behövde jag inte säga något för jag liksom klarade inte av att stå upp, jag gick ner på knä för det var så oväntat. Men då bröt han ju direkt och vi tog en paus och pratade om det. Han var ju väldigt orolig och trodde att jag skulle tycka att han var en idiot som hade missat och så. Men det är ju så, man kan inte vara perfekt jämt.

Också Jakob beskriver vikten av att som dominant vara lyhörd och kunna avbryta om något går fel:

Absolut, vi brukar använda ordet "rött". Är fruktansvärt lyhörd och kollar hela tiden av läget så jag tror inte det behövt användas någon gång. Däremot har det varit nära till panik eller liknande några gånger. Men jag har snappat upp det och kunna avstyra eller avbryta innan hon behövt använda safeword.

Den senaste tiden har sexualitetens gråzoner uppmärksammats i media, där gränsdragningarna mellan njutning och övergrepp ibland är otydliga.¹⁴ Finns dessa gråzoner även inom BDSM? Intervjupersonerna påtalar vikten av kommunikation i ett BDSM-förhållande och inför en BDSM-aktivitet, men om kommunikationen brister, hur kan det bli då? Centrala delar inom BDSM är smärta och förnedring, ett vanligt förekommande rollspel är så kallat rape-play (våldtäktslekar) och där ett samtyckande är enda direktivet för att det inte ska vara just övergrepp. Är samtyckandet alltid glasklart? Karin beskriver sin första BDSM-upplevelse:

Jag träffade en kille på en fest och jag trodde att vi skulle gå hem och ligga som man gör men näe, det blev inte riktigt så. Han bara la mig över sitt knä och förmodligen ... Jag sa det att du är en jävla galning, jag kunde ha blivit skiträdd han bara ja men jag kände det på mig sa han att du är sån. Och jag sa att ja, det har du ju rätt i.

Lotta: Vad gjorde han?

¹⁴ Se exempelvis: <http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/dags-att-prata-om-det>

Karin: Ja, primärt smisk, och tvångsavsugningar. Väldigt lite sex faktiskt.

Karin beskriver det som ett fint minne. Det fanns dock inget på förhand överenskommet samtycke och om Karin inte hade haft ett intresse för BDSM hade det varit hennes ansvar att säga ifrån. Något som många personer generellt vittnar om kan vara svårt att göra i en sexuell situation. Sara säger att misstag kan ske men om de begås av slarv eller likgiltighet är det inte okej:

Det handlar ju inte om att alltid göra rätt utan att i största mån se till att inte göra fel. Alltså blir det ett misstag så ska det inte vara av försummelse utan en olycka. Är man likgiltig och slarvig är det inte okej. För det är ju en fruktansvärd sak att liksom lappa till den man älskar och kanske skada henne på ett sätt som inte alls var avsikten. En man som skulle kunna göra det utan att, ja bara rycka på axlarna åt det, det är ju ingenting som någon vill ha.

6. DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING

Utifrån det empiriska materialet kan vi se att samtliga intervjupersoner beskriver utövandet i positiva ordalag samt något som utgör en betydande och central del i deras relationer och tillvaro. Ett par av personerna ser BDSM som ett nödvändigt och grundläggande behov. Detta innebär dock inte, som vi också kan uttyda ur personernas berättelser, att utövandet är helt friktions- och problemfritt. Bilden som framträder är komplex. När vi nu har nått fram till uppsatsens slutkapitel vill jag summera vad som framkommit i det empiriska materialet genom att försöka ge svar på de övergripande frågeställningarna. Jag kommer också att lyfta fram centrala frågor som framkommit i uppsatsen och som kan bli föremål för fortsatt forskning, såsom exempelvis spännvidden mellan identitet och praktik, intervjupersonernas upptagenhet av att söka svar på varför de utövar BDSM samt deras hantering och utformande av strategier för att anpassa utövandet till tillvaron i övrigt.

6:1 Hur gestaltar sig BDSM-utövandet i det vardagliga livet?

Det finns inga entydiga svar på hur utövandet gestaltar sig i intervjupersonernas liv. Att definiera sig som BDSM-utövare kan betyda olika saker för olika personer där graden av utövande, vad det består av samt hur integrerat det är i personernas liv skiljer sig åt. Intervjupersonerna tycks placera sig på olika ställen längs ett kontinuum mellan två ytterpunkter, där den ena motsvaras av att BDSM genomsyrar hela tillvaron och där den andra motsvaras av att BDSM framför allt är en sexuell aktivitet som utövas vid olika, väl

avgränsade tillfällen utan något större inflytande på andra delar av livet. Men trots dessa skillnader finns också återkommande, gemensamma mönster i intervjupersonernas berättelser. Samtliga menar att BDSM i hög grad har med sexualitet att göra. En uttalad maktförskjutning, ett rolltagande bestående av dominans och undergivelse och en vardag kantad av ritualer, regler och överenskommelser är centrala delar hos samtliga. Någon form av bestraffning när regler inte efterföljs beskrivs av intervjupersonerna. Besträffningen kan vara av olika art, dock handlar det i regel om någon form av fysisk smärta eller förnedring.

Det kan också konstateras att det finns en upptagenhet hos intervjupersonerna av att finna och forma strategier för att hantera och anpassa BDSM-rollen och utövandet till övriga roller. Mest påtaglig är BDSM-rollen kontra föräldrarollen. De intervjupersoner som är föräldrar poängterar dock att föräldrarollen alltid sätts främst även om den också kan utgöra ett hinder i utövandet av BDSM. Föräldraskapet kan vidare vara en anledning till varför personerna inte vill ”komma ut” med sitt utövande.

Ytterligare ett framträdande drag är de skillnader som finns hos personerna vad gäller vilja och lust i relationerna samt sätten att hantera dessa. I regel vill en av partnerna i relationen gå längre i utövandet än den andre. En intressant reflektion är att de undergivna kvinnorna ofta vill ha mer sex än de dominanta männen. Denna iakttagelse kan göras såväl i Cutlers (2003) studie¹⁵ som i denna uppsats. Detta går emot den (tidigare?) traditionella synen på BDSM som kvinnofientlig och att kvinnor, i ett BDSM-sammanhang blir utnyttjade och måste ”ställa upp” för dominanta mäns sadistiska och våldsamma impulser. Det är också av relevans att påpeka att såväl intervjupersonerna i denna studie som i min Master 1¹⁶(Carlström 2010) anser att dominanta män har ett större ansvarstagande och en större medvetenhet om sitt eget beteende än övriga män. De beskrivs vidare ha en ”bättre kvinnosyn” än s k ”vaniljmän”.

Intervjupersonerna är noga med att poängtera att de inte har en sadistisk/masochistisk *personlighet* då preferensen inom BDSM riktas mot en viss person, i en viss kontext och där kontroll och samtycke är givna ledord, helt i linje med det som Weinberg (2006) noterar i sin forskningsöversikt. Han menar att det är endast inom den sexuella kontexten som dominans och undergivelse är uppskattade, utanför den sadomaochistiska scenen uppfattas beteendet

¹⁵ Merparten av de som intog rollen som undergiven i Cutlers studie var kvinnor.

¹⁶ Här jämförde de intervjuade eskorterna sexköpande dominanta män med övriga sexköpare.

istället som något grymt. Weinberg har inte uppmärksammat de så kallade 24/7-förhållanden, där man lever i sina roller hela tiden och alltså inte enbart i en sexuell kontext. En viktig åtskillnad är dock *samtycket*. Även för en person som lever i 24/7-förhållande har överenskommelsen, kontexten och partnern en avgörande betydelse. Det är dock en stor skillnad mellan att leva i ett förhållande där BDSM utövas dygnet runt och att endast se utövandet som en sexuell aktivitet, något som inte har uppmärksamats nämnvärt i tidigare forskning. BDSM bör ses som ett fenomen med en enorm spännvidd och för att nå en djupare och mer nyanserad förståelse kan en väg i en fortsatt forskning vara att belysa relationen mellan identitet och praktik.

Communities på nätet samt klubbar och sammankomster IRL har olika stor betydelse såväl mellan intervjupersonerna som över tid. Flera poängterar att de var mer aktiva på Darkside.se då de var singlar och då använde communityt för att finna en partner. Skälet till varför man är engagerad eller inte i subkulturen skiljer sig också mellan intervjupersonerna. Petra exempelvis, upplever en osäkerhet i en subkultur där hon inte känner sig hemma medan Karin tycker att utövarna på klubbarna och festerna i hennes stad är för gamla och fula. Jakob ser Darkside.se som ett bra forum att kunna prata med andra likasinnade.

6:2 Hur började utövandet och hur har det utvecklats över tid?

Det finns många likheter mellan intervjupersonernas berättelser om utövandets början och dess utveckling, något som går i linje med Plummers (1995) beskrivning av sexuella berättelsers utformning. Jag har valt beteckningen karriär i uppsatsen för att beskriva detta förlopp, ett begrepp som är centralt inom interaktionismen. Goffman (2010) talar om en ”moralisk karriär” vilken kan ses som en process där en avvikaridentitet skapas, utvecklas och cementeras. Detta stämmer väl in på intervjupersonernas beskrivning av sina ”BDSM-karriärer”. Från att ha varit något de inte förstod, skämdes för och mådde dåligt över har utövandet blivit något som de välkomnar, njuter av samt ser som ett positivt inslag i sina liv.

Min utgångspunkt i studien var inte att betrakta BDSM-utövare som stigmatiserade men utifrån det empiriska materialet kan det konstateras att intervjupersonerna har många tankar om utövandet kontra omvärldens syn. Det finns en strävan hos personerna att vilja skapa balans mellan de egna, BDSM-kulturens samt det övergripande samhällets normer, värderingar och synsätt. Flera beskriver att de alltid har vetat om sin preferens men samtidigt

också vetat att det inte är något man kan tala om. Även om det påpekas av flera att man inte har något behov av att ”komma ut” som BDSM-utövare beskriver man samtidigt indirekta problem som uppstår och som kräver hantering och anpassning. Exempel som intervjupersonerna ger är att dölja blåmärken vid läkarbesök eller på badstranden, gömma avslöjande attribut när föräldrar kommer på besök samt risken att bli uthängd på forum på nätet som exempelvis Flashback.se.

Ett återkommande tema i intervjuvaren är utövarnas många funderingar och sökande efter svar kring varför de utövar BDSM. Personerna går tillbaka till upplevelser, i regel av destruktiv art, och med en undran om det har påverkat deras sexualitet och preferens för BDSM. Detta trots att den generella synen faktiskt har blivit mer accepterande i samhället, exempelvis genom media, nyare forskning och diagnos-borttagning. Då tidigare studier (ex. Nordling, 2009; Cutler, 2003) visar att sexuella övergrepp och missförhållanden tidigare i livet förekommer i högre utsträckning hos BDSM-utövare än hos befolkningen i övrigt kan det vara av vikt att även samhällsvetenskaplig forskning analyserar eventuella samband samt vilka funktioner som BDSM fyller i utövarnas liv. I denna forskning bör inte utgångspunkten vara att se BDSM som en destruktiv sexualitet och en konsekvens av tidigare missförhållanden utan istället kan en väg att analysera sambandet vara att undersöka huruvida utövandet snarare kan innebära en *möjlighet* att bearbeta upplevelser av tidigare övergrepp och missförhållanden istället för att se utövandet som en *konsekvens* av desamma.

6:3 Vad ingår i den sexuella BDSM-praktiken?

Flera av intervjupersonerna berättar att de aldrig har s.k. vaniljsex utan istället sker BDSM-sex av olika grader, något som skiljer sig från tidigare studier där merparten av informanterna alturnerade BDSM-sex med så kallat vaniljsex (Nordling, 2009; Cutler, 2003). Nordling (2009) beskriver BDSM som ett paraplybegrepp, innefattande många, ibland av varandra oberoende, praktiker. Genom intervjupersonernas svar kan vi se att det finns en uttalad tydlighet i tändningsmönster vilket är något som beskrivs som utmärkande för BDSM-kulturen. En rak kommunikation beskrivs som grundläggande. Det avslöjas tidigt i relationen vilka ”kinks” man har och om de överensstämmer med partners. Exempelvis behöver inte en person som profilerar sig som undergiven tända på både smärta och förnedring. Personerna beskriver sig som öppna för att prova nya saker och redo att kompromissa med sin partner. Fantasier har en central roll i utövandet och det finns ofta en förväntan hos de som profilerar

sig som undergivna att få sina fantasier uppfyllda av den som definierar sig som dominant. Samtliga intervjupersoner har någon form av säkerhetsord för att vara försäkrade om att båda är bekväma i det som sker. Eftersom rollspelandet kan bestå av exempelvis våldtäktslekar där ord som ”sluta”, ”nej” och ”det gör ont” ingår i leken används istället ofta namn på färger.

Redskap eller leksaker används av samtliga, något som också tidigare studier konstaterar är vanligt bland BDSM-utövare. Vad som används skiljer sig mellan utövarna men vanligt förekommande är piskor, bojor, kedjor & lås, paddlar, clamps/nypor, knivar, analpluggar och rep.

BDSM-aktivitetens betydelse för intervjupersonerna beskrivs i kraftfulla ordalag. Återkommande ord är adrenalinkickar, att komma i trans, att bli hög, en urladdning och wow-upplevelser men också känslor av trygghet, lugn, lycka och att vara i nuet. Stunden efter en session anses av utövarna som mycket viktig för intimiteten och närheten i relationen. En beskrivning som stämmer väl in på såväl Cutlers (2003) som Sagarin et al (2008) studier.

6:4 Avslutande reflektioner och fortsatt forskning

I det som utgör den postmoderna tid vi lever i idag finns många parallella och ofta motstridiga diskurser. Den enskilda individens identitetsskapande i relation till den mångfald av diskurser som finns i samhället kan vara såväl möjliggörande som kravfylld. Flera av intervjupersonerna beskriver en sexuell identitetsutveckling som kantats av inre konflikter och dåligt självförtroende. För att få förståelse för hur vi skapar sexuella uttryck och beteenden utifrån de sociala och kulturella kontexter vi befinner oss i, kan skriptteorin (Gagnon & Simon, 1973) vara till hjälp. Teorin har sina rötter i den symboliska interaktionismen och skripten kan beskrivas som manus för hur vi ska bete oss sexuellt och utvecklas och förändras i samklang med vår individuella utveckling men också utifrån samhällets strömningar och dominerande diskurser. Dock speglar skripten inte alltid de dominerande diskurserna utan subdiskurser och subkulturer kan existera vid sidan om desamma.

Jag har tidigare i uppsatsen beskrivit hur den patologiska diskursen varit tongivande i synen på BDSM. Det faktum att sadomasochism var klassificerad som en psykiatrisk diagnos enligt ICD-10 ända fram till 2009 kan ses som ett exempel på diskursens tydliga inflytande.

Ytterligare en diskurs som kan sägas ha haft inverkan på BDSM är feminismen.

Radikalfeminismen förklarade BDSM som en ytterlighet av det patriarkala förtrycket där de

förväntade normerna för hur en man och kvinna bör bete sig befästes. Att en kvinna går med på att utöva BDSM anses bero på att hon har blivit insocialiserad i ett samhälle där kvinnan förväntas vara undergiven sin man (se exempelvis Cross & Matheson, 2006; Verplaetse 1999; Chancer 2000). Den radikalfeministiska synen gjorde sig framför allt gällande under 1970-talet och har blivit starkt kritiserad, inte minst av utövarna själva. Under 1990-talet kom queerperspektivet att bli tongivande inom könsteorin där sexuella minoriteter belystes i ett normperspektiv. Queerteoretiker har lyft fram hur vissa sätt att organisera sexualitet privilegieras och sanktioneras medan andra bestäms som avvikande och teorin belyser de fördomar och tabun som finns i samhället mot sexuella minoriteter (Kulick, 2005).

Det är inte svårt att se att intervjupersonerna är påverkade av dessa övergripande diskurser vad gäller synen på BDSM. I sina reflektioner om varför man utövar BDSM tar flera upp destruktiva upplevelser tillbaka i tiden och undrar om dessa har påverkat deras sexualitet idag. Vidare reflekterar man om jämställdhet och genusfrågor, något Sara beskriver som en ständigt pågående diskussion inom BDSM-världen. Exempel på frågor som ställs är: ”Kan jag kalla mig feminist men samtidigt njuta av att dominera kvinnor”? ”Har jag rätt att tända på BDSM-sex där smärta ingår då det finns andra kvinnor som blir misshandlade”? ”Kan man fortfarande vara jämlikhetsivrare om man har lämnat ifrån sig sin makt”?

Det blir också tydligt att intervjupersonernas reflekterande rör sig över olika nivåer. Det kan i en fortsatt forskning vara till hjälp att belysa och analysera empirin utifrån skriptteorins olika nivåer (Gagnon & Simon, 1973). När intervjupersonerna beskriver samhälleliga diskurser samt hur dessa har påverkat dem i identitetsskapande, rollkonflikter och upplevelser av stigmatisering är det den kulturella nivån av sexuella skript som berörs. Samhällets instruktioner om hur sociala roller bör formars och spelas är inte samstämmiga med de iscensatta rollerna vilket, som vi kan se i det empiriska materialet, kan ge upphov till ett problematiserande av BDSM hos utövarna. På den interpersonella nivån handlar det om anpassning och samordning mellan aktörerna i den kontext som de befinner sig. Här kan utövarnas reflektioner om subkulturens betydelse, utövandet inom relationer och de strategier som används för att hantera olika viljor och lust mellan personerna anses höra hemma. Hur partnerna i en relation formar tillvaron med hjälp av regler, överenskommelser, bestraffning och ritualer kan ses som exempel på interpersonella skript. Den sista nivån beskriver hur vi utifrån våra individuella erfarenheter och upplevelser formar våra egna sexuella manus. De intrapsykiska skripten är centrala i den tid vi lever i då kulturella och traditionella föreskrifter

för hur vi bör agera sexuellt inte längre har samma starka inflytande. I bästa fall kan detta innebära en möjlighet för individen att få uttrycka och leva ut sin sexualitet på de sätt som han eller hon vill medan det för andra kan innebära en problemfylld väg, något som flera av intervjupersonerna vittnar om när de beskriver utvecklingen av BDSM-utövandet fram till idag.

Inom ramen för en uppsats, med dess avgränsningar och begränsningar, uppkommer nya infallsvinklar samt spår och iakttagelser att vidareutveckla. Det finns många luckor att fylla inom den kvalitativa forskningen; framför allt saknas studier där empirin analyseras och tolkas utifrån relevanta teorier. I den här uppsatsen har jag särskilt velat belysa hur BDSM kommer till uttryck inom relationer, vilket samtidigt har inneburit en tydlig avgränsning mot andra BDSM-relaterade företeelser. En ingång i fortsatta studier kan vara att ta del av erfarenheter från personer som har lämnat BDSM-utövandet bakom sig av olika skäl. Skulle exempelvis en sådan infallsvinkel synliggöra en annan syn på och inställning till utövandet?

De mönster som har kunnat urskiljas i denna uppsats vore intressanta att undersöka vidare, utifrån ett mer omfattande material.

7. REFERENSER

- Becker, H (2010/1963) *Utanför. Avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv Förlag.
- Busbee, E (2008) *Power exchange: Interaction and identity in a BDSM-community*. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences Vol 69 (6-A), 2008, pp. 2330.
- Bäsén, A & Långström, N (2006) *Pervers? Om sex utöver det vanliga*. <http://www.dejavubok.se>: Dejavu.
- Carlström, L (2010) *Eskortverksamhet med fokus på försäljning av BDSM-tjänster*. Masteruppsats 1 i Sexologi. Malmö: Malmö Högskola.
- Chancer, L (2000) From Pornography to Sadomasochism: Reconciling Feminist Differences. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, vol. 571, pp. 77-88.
- Cross, P & K. Matheson. 2006. Understanding sadomasochism: An empirical examination of four perspectives. *Journal of Homosexuality* 50 (2/3): 133-66.
- Charon, J. M (2007) *Symbolic Interactionism. An Introduction, an Interpretation, an Integration*. London: Pearson Prentice Hall.
- Cutler, B (2003) *Partner Selection, Power Dynamics and Sexual Bargaining in Self-Defined BDSM Couples*. San Francisco, California: The Institute for Advanced Study of Human Sexuality.
- Damon, W (2002) Dominance, sexism and inadequacy: testing a compensatory conceptualization in sample of heterosexual men involved in SM. *Journal of Psychology & Human Sexuality*. Vol. 14 (4).
- Durkin, K (2007) Show me the money: Cybershrews and on-line Money Masochists. *Deviant behavior*, 28:4, 355-378.
- Fromm, E (1976) *Den destruktiva människan*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Gagnon, J. H & Simon, W (1973) *Sexual Conduct. The social sources of human sexuality*. Chicago: Aldine Publisher Company
- Goffman, E (2006/1959) *Jaget och Maskerna. En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.
- Goffman, E (2010/1963) *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.
- Herburt, K (2009) Sadomasochism i svenska uppslagsverk. En historia om misshandel, våldtäkter och lustmord. *Historisk tidsskrift* 129:3. 2009.
- Hilte, M (1996) *Avvikande beteende – en sociologisk introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Hughes, J A & Månsson, S-A (1988) *Kvalitativ sociologi*. Lund: Studentlitteratur.

- Kvale, S (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Kinsey A, Pomeroy W & Martin C (1948) *Sexual Behavior in the Human Male*. Philadelphia: WB Saunders.
- Kinsey A, Pomeroy W & Martin C, Gebhard, P (1953) *Sexual Behavior in the Human Female*. Philadelphia: WB Saunders.
- Kulick, D (2005) Inledning. I Kulick (red.) *Queersverige*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Langdridge, D och Barker, M (2007) *Safe, sane and consensual: Contemporary perspectives on sado-masochism (pp. 177-194)*. New York, Palgrave MacMillan.
- Levitt E, Mosher, C och Jamison, K (1994) The prevalence and some attributes of females in the sadomasochistic subculture: A second report. *Archives of sexual Behaviour* 23, 465-473.
- Lewin B, Fugl-Meyer K, Helmius G, Lalos, A & Månsson, S-A (1998) *Sex I Sverige: Om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- May, T (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Milrod, C (2010) *The Internet Hobbyist: Demographics and Sexual Behaviors of Male Clients of Internet Sexual Service Providers*. San Fransico: The Institute for Advanced Study of Human Sexuality.
- Månsson, S-A & Hilde, M (1990) *Mellan hopp och förtvivlan – en studie om hiv och homosexualitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Månsson, S-A (2002) Interaktionistiska perspektiv på studiet av sociala problem – processer, karriärer och vändpunkter. I Meuwisse, A & Swärd, H (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Newmahr, S (2008) *Outsiders, edgework and intimacy: An interactionist analysis of an SM community*. University of New York at Stony Brook.
- Nordling, M (2009), *Many faces of sadomasochistic sex*. Åbo: Åbo Akademi.
- Plante, R. 2006. Sexual spanking, the self, and the construction of deviance. *Journal of Homosexuality* 50 (2/3): 59-79.
- Plummer, K (1995) *Telling Sexual Stories. Power, Change and Social Worlds*. London and New York: Routledge.
- Plummer, K (1975) *Sexual stigma: an interactionist account*. London and New York: Routledge.
- Richters, J, de Visser, RO, Rissel, CE, Grulich, AE, Smith, AM (2008). Demographic and psychosocial features of participants in bondage and discipline, “sado-masochism” or dominance and submission (BDSM): data from a national survey. *J Sex Med.* 2008 Jul; 5 (7): 1660-8
- Robson, C (2002) *Real world research*. Oxford: Blackwell Publishing.

Sagarin B, Cutler B, Cutler N, Lawler-Sagarin, K and Matuszewich, L (2008) Hormonal Changes and Couple Bonding in Consensual Sadomasochistic Activity. *Archives of Sexual Behavior* Volume 38, Number 2, 186-200.

Sandnabba K, Santtila, P, Nordling, N (1999) Sexual behavior and social adaptation among sadomasochistically-oriented males. *Journal of Sex Research*. Vol 36 (3), Aug 1999, pp. 273-282.

Stark R, Schienle A, Girod C, Walter B, Kirsch P, Blecker C, Ott U, Schäfer A, Sammer G, Zimmermann M, Vaitl D (2005) Erotic and disgust-inducing pictures – Differences in the hemodynamic responses of the brain. *Biological Psychology*, 70, 19-29.

Stein, M (1974) *Lovers, friends, slaves ... The nine male sexual types. Their Psycho-Sexual Transactions with Call-Girls*. New York: Berkley Publishing Corporation.

Stier, J (2003) *Identitet. Människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur

Taylor, G & Ussher, J (2001) Making Sense of S&M: A Discourse Analytic Account. *Sexualities*, Vol. 4, No. 3, 293-314

Verplatche, J (1999) *Male pleasure and female pain: The antifeminist background of sadomasochism in the Belle Epoque*.

Vetenskapsrådet (2002): *Forskningsetiska principer inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet: Elanders Gotab.

Weinberg, T & Kamel, L (1983) *S and M. Studies in Sadomasochism*. Buffalo: Prometheus Books.

Weinberg, T (2006) Sadomasochism and the social sciences: A review of the sociological and social psychological literature. *Journal of Homosexuality* 50 (2): 17-40.

Internetlänkar:

American Psychiatric Association:

<http://psych.org/MainMenu/Research/DSMIV/DSMIVTR.aspx> (2011-05-25)

American Psychiatric Association DSM-5 Development: <http://www.dsm5.org> (2011-05-25)

Brottsbalk (1962:700)SFS nr: 1962:700. Departement/myndighet: Justitiedepartementet L5/ Regeringskansliet: <http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=3911&bet=1962:700> (2011-05-25)

Dagens nyheter, Kultur & Nöje. Publicerad 2010-12-18: <http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/dags-att-prata-om-det> (2011-05-25)

RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp (2008) BDSM & FETISCHISM så funkade det. Njutning med höga klackar, rep och ögonbindel: <http://www.rfsu.se/sv/RFSU-nara-dig/RFSU-Stockholm/Aktivera-dig/BDSM-gruppen/> (2011-05-25)

RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp:

<http://www.rfsu.se/sv/RFSU-nara-dig/RFSU-Stockholm/Nyhetsbrev/Mars-2011/Valbesokt-seminariedag-om-BDSM-och-juridik1/> (2011-05-25)

Socialstyrelsen: <http://www.socialstyrelsen.se/klassificeringochkoder> (2011-05-25)